

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2 0 0 4

192
107.0053

ՄԻՒՄՔԻՆ ՏԻՐ

(ՕԼՄԱԳ)

ԹԷՄԱՄ ԱՏԷՄ

(ՊՈՒԼՄԱԳ)

Զեմիցի վե սեցա'իսեց'

Էպիսի վե Հագիցի Հայաք

Է Ս Է Ր Ի

Տօք. Ա. Խ. ՄեիթԱրեԱն

Ա Մ Է Ր Ի Գ Ա

Մ Ի Ի Մ Ք Ի Ն Տ Ի Ր

(Օ Լ Մ Ա Գ)

Թ Է Մ Ա Մ Ա Տ Է Մ

(Պ Ո Ի Լ Մ Ա Գ)

Զեմինի վե Սեռա'իսեն' Էպեսի վե Հագիգի Հայաք

Է Ս Է Ր Ի

Sofp. Ա. Խ. ՄեիԹԱՐԵԱՆ

(A. H. COMFORT D. D. S.)

Քեմսքն, Նիւ ձըրգի

Ա Մ Է Ր Ի Գ Ա

1 9 2 7

501-ԱՐ

(548)

Մ Ո Ւ Գ Ա Տ Տ Է Մ Է

**Ղուրար՝ նեհալեթսեցն ռօղար,
Մեզհեպ՝ իման իգրարընսան ռօղար,
Թեկն՝ քեկնեկն ռօղար,
Եկնի մախուդ՝ Քրիստոսան ռօղար:**

Պու ֆիւչիւք ֆիբայըն մուհարրիբի 1882 սե Եօզղուս-
սա Ֆազիր պիր ա՛իլեկն ռօղմըք վե 1902 սե Մեքեպ ի
քրպպիյե ի շահանեկն մեզուն իք քապիպի օղուպ, Ա-
նաթոյիա Գոյեկի մու՛ալիմեյլեիկնեկն պիրի պուլունկան
Լուսին Տարագնեան իլե 1905 սե քեկնիլ էյլեմիք իք:

Ասանա Թարսուլ գրքալընսան (1909) սօնրա Մքրա
Ֆիրառ Էսիպ՝ Թիւրք հիւլիւմեթիկնեկն 15 սեկեյե մահիւմ
օլսուլը իչիւն Ամերիգայա նազլ ը խանե էյլեմիք իք:

Պեք նուժուս ա՛իլեմին քե՛ալիւլեիւ, իսթիգրազ էթիյիմ
Եօլ մեսարիֆիմիզին քեթիյեաի վե պու իյարըն լիսանը-
նը Եօյրեմեկիյիմ իչիւն, հաՖրանըն իւչ կիւնիւնիւ իքե,
սիկեր իւչ կիւնիւնիւ սախիմեքեպ վե մեզլերե (լեֆչըր-
լարա) քախսիա Էսիպ. պանա ֆիւլլիլեկն Եկնի օլան Ենկ-
լիզնե լիսանսա իք քեպսպեթիկնի օզուլուպ, հիւլիւմեթ
իմթիհանլարընսա մու՛աՖՖազ վե իքրմե միւլեսսեր օլա-
պիլմեկիյիմ, սընեթիմ վե սիննիմ ճօզքաի նազարընսան
սախի պեկնե նազսպիլ կեօրիւնիւր իքի:

Բապպը սեպեկեր իչիւն Հե՛Ր Շե՛Ց էյիլիյե Եարսըմ Է-
սե իքիլի նազիգարընսա՛ պիլեկնի Մեզմուրը իլապեթեկ

39218 - 67

(մօքքօ) գապուլ էքսիլիմ իշիւն, և միտերիմէ շիճա վէ սի-
նիլերիմէ գուվվէք օլան Քելամ Ուլլահա վէ պէնի սախի
Քենցի գանը իլէ սաքուն տլան Խելաւեար Յիսուս Քրիս-
տոս քեօլէ վէ միննէքսար ըմ:

Պու քիւշիւք քիքապսա մեվնուս օլան իւշ պէնցերիմ
իլէ, պաքեհերիւպէ ՊԻՆՅԻՄ հազիգաքլարա շեհաշէք էք-
մէյէ պէնցեհիգի սեվգ էսէն սախի Օ սքր: Անա էպէսէն
համս օլտուն, ամին:

Շեճգաք՝ հիշ պիր Ֆեռսի իննիքմէգ:

Հազիգաք՝ հեր Ֆերսի իննիքի:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ՝ Հազիգաք սքր:

Յիսուսըն հեր իպարեսի հազիգաք սքր: Անըն իշիւն
հեր քես Յիսուսը քէս էյլէսի: Հեր քես, հաքքա էն էազքն
սեվիլիլիլերի Անը քանգիր էքսիլէր: Էն էյի սօսլարը՝
էն քեօրիւ սիււմէնլէրի օլտուլար: Եննէս Յիսուս հազի-
գաքը էյիպ պօզմագօրք սեօյլէր իսի, պունըն իշիւն իլի-
մա վէ Ֆերիսիլէր Յիսուսը քանգիր էյլէյիպ՝ սուլն, սելա-
մէք վէ հալաքըն մենպա՝ընը էօլիւմէ վէ խաշ էօլիւմիւ-
նէ քեսլիմ էյլէսիլէր:

Սէն հազիգաքը անլամագ իսիւ՞րմիսին:

Սէն հազիգաքը պիլմէք իսիւ՞րմիսին:

Սէն հազիգաքը հազիգաքէն սեվէ՞րմիսին:

Տօքք. Ա. Խ. Մեկթ.ԱՐԵԱՆ

Մ Ի Ի Մ Ք Ի Ն Տ Ի Ր

Իշիթմէք, իսթինթաճ էթմէք, անլամագ վէ պիլ-
մէք՝ Փարգլը Փարգլը հալ վէ առըմլար տըր: Հէր հան-
կը սընՓա ա՛խտ պիր Ֆէրտ իշիւն, պիր հազիգաթը ի-
շիթմէք, լաքին անլամագ, վէ անլամագ ամմա՝
պիլմէմէք շօգ տէՓա վուգու պուլուր: Պու հալ պէ-
նիմ վէ սէնին իշիւն տախի միւմքին տիր:

Հէր հանկը տինէ մէնսուպ օլան հէր Ֆէրտ, ա՛խտ
օլտուլը տինին իման իգրարընը իշիթմիլ, հաթթա՝ ան-
լամըշ օլուր իսէտէ, անլատըղընը վէ սէօյլէտիլինի
պիլմէնէնլէրիմ պուլուրմասը միւմքին տիր:

Տինի իրիթիանըգտա տախի հալ պէօյլէ տիր: Իւ-
ման իգրարըմըղը անլայըպ, Յիսուսըն Խէլասքեար օլ-
տուլուընը սէօյլէմէք վէ եախօտ պիրագ զիյատէ էօյ-
րէնիպ, Քրիստոս պէնիմ Խելաւեարըմ սքր՝ տէմէք,
տինի թա՛լիմաթըմըղըն մուհիմմ պիր զըսմը իսէտէ,
պու նէվ՝ մա՛լիւմաթլար Ֆիքրէ ախտ օլան անլայըշ-
լար օլուպ՝ պաթէճրիւպէ պիլմէք տէյիլ տիր: Պու
մուհիմմ հազիգաթը շու էնքի միտալտա անլայըպ,
միւմքմէին օլայըմ:

«Ա. թտան տիւլէնին հալինի, աթտան տիւլէն պի-
լիր»: Աթտան տիւլիւպ, շէնէ քէմիլի գըրըլան պիր
Ֆէրտ հազիգընտա իշիտիր վէ անլարսըն, վէ օ էլէմիլի
հալ հազիգընտա պաշգալարա սէօյլէյէպիլիրսին, ամմա՝
պէօյլէսի պիր թէճրիւպէ իլէ սէնին շէնէ քէմիլին գը-
րըմըշ տէյիլ իսէ, օ Ֆէրտին ասապէլէրինտէ վէ մի-
տէսինտէ վուգու պուլան իգթիրպըն նէ օլտուլուընը
պիլմէմէգ սիին: Պիլմէք սալթ թէճրիւպէ ի շախալէյէ
իլէ միւմքին տիր:

Աճիզութիւնը 25 սէնէտէն պէրրու տիչ թապիպի իմ: Տիչ աղբըսը նէ՛ օլտուղուսը պիւրիթիմ իւմիւտինատէ իւտիմ, լաքին իքի տիչիմ սէպէպի իլէ տիչ աղբըսը նէ օլտուղուսը, պու սէնէ պիլիսիմ:

Պի'աշնիհի, իման իգրարըմըզը էօրէնմիչ վէ անլամը օլան, պիր քիլիտէ 'ազասը իտիմ: Լաքին պէնիմ տէրուսիմտէ իգնալիյէթ, թէէմինաթ, մէսէրրէթ վէ պիլիմեք հասըլ օլմատը: Պէն Ադամ վէ Ե.ա կիպի, շէրիրին ֆըսըլթըսընա ինանըյօր իտիմ: Բէն տի ֆիքրի իսթինթաճլարըմը իրալիգին Բէլամընտան իւսթիւն կէօրիւյօր իտիմ, վէ Բէլամ ինանան ֆէրայէր տախի ճահիլ վէ քիւչիւք 'ատտ օլունտըզլարը իչիւն, իրալիգին Բէլամընա ի նա նա մա յօր վէ ի ն ա ն մ ա յօր իտիմ:

Պիր կիրակի կիւնիւ իտի: Սահիպի սէրվէթ պիր քիլիտէ 'ազասը իլէ թապիլ օշնայօր իտիմ, Փէտէրիմ օլրայա կէլիպ, «Տօքթօր, վալիտէն սէնի իսթէյօր», տէտի: Պէն կիթմէյիպ թա'ամա օրատա գալարմ: Օ կէճէ փէտէրիմ պէնի պիր օտայա ալըպ շէօլէ տէտի:

«Օղլում, պէն պիլիլիթիմ՝ քի սէն քէնտի քէնտինի անլայըպ, պիր կիւն Յիսուս Բրիտտոսը գալպինէ գապուլ էտէճէքսին, վէ Եազընէն պէնիմ կիտլճէյիմ ելըն՝ սէն տախի կէլէճէքսին: Պէն պունա էմինիմ, զիրտ պէնիմ Բրիտտոսըմ տու'ա իչիտէն վէ ճկվապ վէրէն Ալլահ տըր: Ամմա քիտալի պէն Էօլէգտէն պու օլա իտիտէ, ա'իլէ մէսէրրէթիմիգ միւքէմմէլ օլա իտի»:

Փէտէրիմի չօգ սէվտիլիմտէն, վէ Բէլամ Ուլլահա գարըլ սէօլէլէճէք գատար սէֆիհ օլմատըղըմտան, «Փէքալա փէտէր, պիր կիւն օ տախի օլուր» տէլիպ, օտատան չըգտըմ:

Իւչայ սօնրա փէտէրիմ գալպ խասթալըղընտան վէֆաթ էթմիլ իտի: Թէլէկրաֆլարլէ իլիթտիլիմտէ չօգ աղլատըմ, վէ օ սէօլէտիլի իպարէլէր ֆիլգրիմտէն գախլ օլմատըլար:

Ինսանի ֆիքրիմէ թապի օլուպ, վալիտէյնիմին տէտիքլէրինէ ինանմատըղըմ իչիւն, վալիտէյնիմ թահգիր էթմիլ օլտուլ: Բէնտինի սէվէն սամիրինէ թապի օլմայըպ, տիւշմէն օրտուսընտան պիրինին սէօղիւնէ ինանան նէֆէր կիպի՝ մէյուս վէ մահքիւմ իտիմ:

Ալիմ իգ տէյէն (Րօմ. 1, 22) անմազլարըն իսթինթաճլարընա ինանըպ, Բէլամ Ուլլահըն հագիգաթլարընը, քէնտի պաթըլ էֆքեարլարընա կէօրէ թէֆսիլրէ չալըշան, սէֆիհ մաղրուլարտան պիրի տախի պէն օլուպ, ինտ Ուլլահ անմագ, շէրէն վէ թապ'էն մահքիւմ տիւշիւմ:

Հաճիկը մաղրուր վէ իթա'աթսըզ էվլատ թէվպէ էթմէքսիգ, վալիտէյնիմին մուհապպէթ վէ սէխավէթինէ հիսսէտար օլապիլիլ: Լաքին միւմքին տիր:

Փէտէրիմին վէֆաթընտան պէշ սէնէ սօնկրա, պիր ինթիպահ խըտմէթինտէ պուլունույօր իտիմ: Փէտէրիմին սէօլէտիլի Օ իպարէլէր, վէ թէպէսսիւմիւնտէ կէօղլէրինտէն տամլայան թանէճիքլէր, վէ անըն սիմասը կէօղլում էօնիւնէ կէթրիլտի, վէ զըյամ էթմիլ օլան Յիսուս Սէլասքեարըն իքինճի տէֆա օլարագ կէլէճէյի վագ օլունույօր իտի: Օլ միւպարէք կիւնտէ ի ն ա ն մ ա մ ա գ (կիւնահ) սէպէպինտէն, իրալիգտէն ալըլ տիւշմիւշ, վէ հէնուգ տիւշկիւն վէ մաղրուր օլտուղումը հիսս էթտիմ:

Մամաֆի, Բէլամ Ուլլահա ի ն ա ն ս ը ղ ը մ կիւնտէ եէնի պիր թէճրիպէմ վուղու պուլտու, վէ պու թէճրիպէ տիւշիմին աղբըսընտա վէ չէնէ քէմիլինին գըրըլմատընտա օլտուղու կիպի վէ գատար, սաֆի պիր թէճրիպէ տիր: Պու 'աճալպ գանն օլունան սաֆի թէճրիպէմտէ (Ա Յոլմ. 5. 1), Նազարէթի Յիսուսըն պանա վէքեալէթէն խաչա մըխանան կլէրինի գալպէն Էօփիսիւմ, վէ գըյամընա գալպիմլէ ի ն ա ն ս ը մ:

«Շէօլէքի Յիսուսըն Րապպ իտիլինի աղբընլէ իգրար էտիպ՝ Ալլահ անը էօլիւլէրտէն ինես էթտիլինէ

գալախնիկ ինանըր իսեկս խելաս պուլանգազարն: Զիւնքի սալահ իչիւն գալպլէ իման վէ խելաս իչիւն աղըզլէ իգրար Էսիլիւր»: (Րօմ. 10. 10):

Պու իքի այէթին հէր իպարէսինէ իթա'աթ էթտիւ- յիմ կիւնտէ (1909), տէրին պիւր մէսէրրէթ, Եիւքսէք պիւր թէէմինաթ, վէ էպէտի վէրասէթ պուլսոււմ:

Կէհմիւ 18 սէնէլէրին քէյֆլի վէ քէտէրլի թէճրիւ- պէլէրինտէ, Ատանա գըթալընտան գաչտըղըմտա վէ 15 սէնէ, մահքիւմիյէթէ տիւչար օլտուղըմտա, Խէլաս- քէարլըմ Յիսուս Քրիստոստա գապուլ էթտիյիմ պու հայաթ, պտնա գալա օլտու: Ազլը սէլիմ պիւր քիմսէ, պու վագա'այա խայալ Էա հիսսիյաթ տըր' տէյէմէզ: Պու վագա'այա շէրիւր բուհլար տախի զալէպէ էտէմէ- յօրլար, գիրա' Ենովանըն մուհապպէթ քէլամը, Յիսուս Քրիստոսըն գանը, էլէմի վէ Րուհիւլ Գուտսըն գուվ- վէթ գալէմի իլէ Էազըլմըտ տըր: Հալէլուէա:

Օլ վագըթտան պէրու (1909) անլաթմագ իոթէտիլի- մի չօզլարա անլատամտըմ իտէտէ, նէ տէտիլիմի վէ քիմէ իման էթտիլիմի պիւրիյօրըմ, իմտի պիլմէֆ միւմմիմ սիւր:

Միւմքին տիւր, էլէր իման իգրարըմըգա ինանըր ի- սէն, իմանըն հագիգի վէ գալպտէն իտէ: իմտի' բէճա- լար էտէրիմ, ինանի Փիւրր վէ ինանի ամէլլէրինէ կիւվէնիպ, իմէն Խրիսթիան վէ իթիպարլը օլան տը- գատաշլարըլըն սախգատընը պրագ: Շէրիւրին Փըսըլթը- սընա ինանմա: Քէնտի մահտուտիյէթինի, մաղրուրիյէ- թիւնի, վէ գալպէն ինանմա յան օլտուղընը իգրար էլլէ: Սանիյէն, Ալլահըն թէն ալան Քէլամը՝ Յիսուսըն հէր իպարէսինէ ինան: (Յովհ. 1. 1, 14): Սալիսէն, Քը- ըրիստոսը՝ գանը վէ քէֆարէթի իլէ գալպինէ գապուլ էլլէ: Զիրա՝ հէր քիմ Անը գապուլ էթտի իտէ անլէրէ, գապուլ էտէնլէրէ, գալպէն ինանանլարա «Էվլատ Աւ- լահ օլմագըղըգ սէլահիյէթ վէրտի: Պուսլարըն թէվէլ-

լիւտիւ տախի, ինան իրատէթի օլմալըպ անճագ Ալլահտան իտի»:

Միւմքին տիւր. «Օղլա մալիք օլան հայաթա մալիք տիւր, Իպն Ուլլահա մալիք օլմայան հայաթա մալիք տէյիլ տիւր»: Ա. Յովհ. 5. 12:

Միւմքին տիւր, զիրա «Անըն Օղլու Յիսուս Քրիստո- սըն գանը պիլի հէր կիւնահտան փաքլէր»: Ա. Յովհ. 1. 7:

«Պու շէյլէրի սիզէ, իման էտէնլէրէ Էագտըմ քի, է- պէտի հայաթա մալիք օլտուղընը պիլի Էսիլիգ: Էպէտի հայաթ սէն Էալընըզ հագգ Ալլահը վէ իրսալ էյ- լէտիյին Յիսուս Քրիստոսը պիլմէֆ տիւր» Յովհ. 17. 3: Պիւմէք միւմքին տիւր:

Րուհուէն էօլիւմսիւզլիւլիւնէ մալիք, վէ իման իգ- րարըմըգ սահիպ օլտուղըն իչիւն (Էյէր իսթէր իսէն) Քրիստոսա տախի գալպէն մալիք օլմագըղըն վէ պու անլատըղըն հագիգաթ վէ վէրասէթի պիլմէքլիլիյին միւմ- քին տիւր: Զիրա՝ Յիսուս պէս թա'լիմաթ խօճատը տէյիլ տիւր: Օ Էէնի հայաթ մէնպա'ը օլան Քրիստոս տըր: Անը պիլմէք, Անա իթա'աթ էտիպ, Անըն տօլուլուղընը կէտէնմէք հէր իսքիյէնէ միւմքին տիւր:

Սիզէ Ալլահը վէ Րապպըմըգ Յիսուս Քրիստոսը պիլ- մէքլէ, ինայէթ վէ սէլամէթ չօզալա, Ամին:

Թ Է Մ Ա Մ Ա Տ Է Մ

Թէժամ ատէմէրիմիգին գըլէթինտէն, քիլիսալա-
րըմըգ տախի՛ փարէ փարչա օլմագտա տըր: Պու էսէֆ-
էնկիզ հալին թէտազիսի իչիւն, թէժամ ատէմի պիլ-
մէք գարուրի տիր:

Թէժամ ատէմ ճէսէտ, ճան վէրուհտան միւրէքքէպ
պիր վարըգ տըր: Ճէսէտ, ճան վէրուհ՝ իրթիպաթ վէ
թէնասիւպլէրինի զայպ էտէրլէր իսէ, ատէմ թէժամի-
յէթինի զայպ էտէր: Ճէսէտին ճան իլէ օլան ալագասը
քէսիլիր իսէ, ատէմ էօլիւր: Գօլ եա կէօզիւն, ճէսէտլէ
օլան ալագասը քէսիլիր իսէ, ճէսէտնագըս գալըր: Ճէ-
սէտ վէ ճան (գան) իրթիպաթտա եաշայօր իքէն, քէն-
տի բուհը իլէ օլան ալագասը քէսիլիր իսէ՝ ատէմ նագըս
պիր վարըգ օլուր: Նագըս պիր ֆէրտ, հէր հանկը մէվ-
զիտէ տախի օլտա, եինէ նագըս տըր:

1. — Ատէմին կէօզիւ նագըս իսէ, թապիաթըն նէսնէ-
լէրինի կէօրէմէզ:
2. — Ատէմին ֆիքրինագըս իսէ, թապիաթըն գա՛լի-
տէլէրինի անլայամագ:
3. — Ատէմին բուհը նագըս իսէ, թապիաթըն խա-
լիզինի պիլէմէզ:

Բուհը նագըս ատէմ, պիննէֆս քէնտի մահիլէթինի,
միւսթագպէլինի վէ խալիզինի պիլմէտիլի իչիւն, ինտ
Ուլլահ անմագ թապիր օլունմըշ տըր:

Թէժամ ատէմին հալինի շու ալէթտէն անլայա պի-
լիրիզ, (Ա. Սէլ. 5. 25): «Ալլահ քէնտիսի սիզէ թէժամըլ-
լէ թագտիս էլլէլէ վէ բուհընըզ վէ ճանընըզ վէ ճէսէ-
տինիզ, քեամիլէն Բագպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն զու-
հուրունա պիլա գուսուր հըֆզ օլունա»:

Ճէսէտ, ճան վէրուհը օլան, թէժամ ատէմին թագ-
տիսի իչիւն, էլվէլա բուհըն, սոնրա ճանըն, պատէհու
ճէսէտին թագտիսի գարուրի տիր: Բուհըն թագտիսի ի-

չիւն պիր շէյ, ճանըն թագտիսի իչիւն տիկէր պիր շէյ,
ճէսէտին թագտիսի իչիւն իսէ, ախէր պիր շէյ լագըմ՝
օլտուզուհը Բէլամտան պիլմէլիլիզ:

Պու պէօյիւք հագրեգաթը Բօմ. 10, 10 իլան էտէր,
«Չիւնքի սալահ իչիւն գալպլէ իման՝ վէ խէլաս իչիւն
աղըզլէ իգրար. հսիլիր»:

Սալահ վէ խէլաս իպարէլէրի, այըր այըր մանա վէ
մէվզիլի հաիզ տիրէր:

1. Սալահ, բուհա ա՛իտ տիր: Բուհըն սուհը, սալահը,
իգամէ վէ ինեասը՝ գալպի իմանա մէրպութ տըր: Գալ-
պի իման, ֆիքրի մալիւմաթ տէլիլ տիր: Իլմու ֆէլսէ-
ֆէ իսթինթաճլարը իլէ, բուհըն ինեա վէ սալին օլմա-
սը նագապիլ տիր: Գալպի, սաֆ վէ սատէ իման, ան-
ճագ նէթիճէլէր իլէ թէպէյիւն օլունուր: Գալպի իման
բուհը, սուհ վէ սալահա մալիք էտիպ՝ մախուզը խա-
լիզէ բագպթ վէ վարիս էլլէր: Ալան եանի օլան պիլիլիր;
չիւնքի սալահ իչիւն գալպլէ իման. հսիլիր:

2. Խէլաս, ճանա ա՛իտ տիր: Ֆիքր գալպ վէ ճէսէտին
իրթիպաթ վէ թէնասիւպիւ իլէ խարիճի ատէմի, վէ
նաթըգ հայվանաթը եաշատան գուվվէթէ ճան տէրիզ:
Ճան՝ բուհըն ինեասը վէ իտարէսի իլէ, խէլասըն մու-
ագգէզ մէսէրրէթինի գուպուլ էտիպ, կիօնէնէպիլիր:

Խէլաս իչիւն աղըզլէ իգրար՝ Բէլամըն մաթլուպը
տըր: Պու շէյ ֆիքրէն օլամատըղը կիպի, սիւքիւթ վէ
աղըրպաշլըրըզ իլէ տախի օլամագ: Իլգամիլէթ, իգնախ-
յէթ վէ իրատէթ պիրլէշիպ, իֆատաթ աօզուրմալը տըր:
Բուհըն սալահընտան սիտուր իլէ, վէ տիլ վասիթասը
իլէ՝ խէլասըն գալպի վէ ճանը միլլէմմա գըլմատը տըր:
Կինէ ալան վէ օլան պիլիլիր, գիրա խէլաս իչիւն աղըզ-
լէ իգրար էտիլիր:

Սալահա մալիք բուհ, խէլասա մալիք ճան, թագ-
տիս օլմուշ պիր ճէսէտ իլէ տախի իրթիպաթ վէ թէ-
նասիւպէ կիրմէզ իսէ, ատէմ թէժամ ատէմ օլամագ:

3. ձեռքս. ճկսէտին թագաւորի վէ ինեասը իչինն իս-
 թիմալ օլունան՝ գալպի իման վէ լիսանէն իգրարտան
 քիւլլիւյն Ֆարգլը պիր գուզվէթ, էօլիւլէրի տիրելթ-
 մէյէ գատիր օլան պիր գուզվէթ տիր: Բօմ. 8. 11. պու
 պէօլիւք ինթիլաճը պէյան էլլէր: «Եկէր Յիսուսը էօլիւ-
 լէրտէն ինեա էտէնին Բուհը սիգտէ սաքին իսէ, Գրիսու-
 սը էօլիւլէրտէն ինեա էտէն՝ սիգտէ սաքին օլան Գէնտի
 Բուհը վասիթասըլլէ, սիգին Ֆանի ճկսէտլէրին իգի
 տախի ինեա էտէճէք տիր»:

Պու գուզվէթ էօնիւնտէ ատէ՛ին՝ Պօղոս կիպի, թլնէ
 վէ գանա տանըլմայարագ, քէնտի ֆէլսէֆէտինի վէ ի-
 բատէթինի Գրիստոսա քէօլէ կթմէտի յազըմ սըր:
 Բուհտա պիր չօճուգ օլուպ, Գէլամըն Հէ՛ իպարէսինէ
 ինանմագ շարթը մութլագ սըր: Պու իւչիւնճիւ՛ ամէ-
 լիլաթտա, սալիհ օլան բուհ, իսէլաս պուլան ճան, վէ
 Գրիստոսա քէօլէ օլան ճէսէտ իրթիպաթ վէ թէնասիւպէ
 կէլիր: Հագիգի իման, էպէտի իւմիտ վէ փաք մու-
 հապպէթ սուրէթփէգիր օլուր:

Պու իւչիւնճիւ ֆի՛լլ՝ թէմամ ատլմ տօլուրըր, Գրի-
 գոր Լուսաուրիչ, նեբտէս Շնորհալի վէ Լուսէրլէր եա-
 շատըր: Բուհ, ճան վէ ճէսէտ, պիր թէմամ ատէմ՝ թէչ-
 քիւ էլլէր:

Ճէսէտ, ճան վէ բուհը գալտըր, կիւնահըն տախի իւչ
 ֆա՛ալիլէթի վար սըր: Կիւնահըն հուզուրը, գուզվէթի,
 վէ նէթիճէսի:

1. Կիւնահրն հուզուրը, ճէսէտին տիւշմէնի տիր: Ճէ-
 սէտի թահրիք էտէր: Կէօզ, գուլագ վէ ախլագ իւլէթ-
 լէրի իլէ, իթիպարըն վէ սըհնէթին միւֆլիւալիւլլիւնէ
 կէօթիւրիւր:

2. Կիւնահրն գուզվէրի, ճանըն տիւշմէնի տիր: Մազ-
 բուրուգ վէ էլէմլէր թարիգիլլէ ճանը էօլլմէ կիրիֆ-
 թար էլլէր: էօլլում, ճանըն բուհտան ալըր տիւշմէնի
 տիր:

3. Կիւնահրն Գեքիճէսի, բուհըն՝ տիւշմէնի տիր: Բու-
 հը— Innate intelligence— էլէքթրիսիթի կիպի էլան՝
 ֆէլսէֆէսի պէրրագ օլմայան, ամամ՝ նազըս ֆէր-
 տի պիլմէֆ գապիլիլլէթինէ (իսթինթաճ տէմէյօրըմ)
 մալիք էտէն «Շէյի», բուհը՝ էպէտի ազապա կէօթիւ-
 րիւր:

Է՛յ պու հագիգաթը թէզէքքիւր էտէն տօլթըմ: Շու-
 միտալ իլէ պու վագա՛ալարը հազմ էլլէ: Պիր մէյվէ ա-
 զաճը տախի իւչ իւնսիւր իլէ մէյվէ աղաճը սըր: Աղա-
 ճըն քէօքիւ, եափրագլարը, վէ մէյվէսի: Գէօքիւ գու-
 բու աղաճըն եափրագլարը օլմագ: Եափրագ թու՛մա-
 յան աղաճ մէյվէ վէրէմէզ: Մէյվէսիզ աղաճը պաղչէպան
 քէսիպ եագար:

1. Գալպի իման, աղաճըն քէօքիւ ատտ օլունուր: Ճէ-
 սէտին կէօզիւ իլէ կէօրիւմէզ տէրինլէրտէ, հագիգի
 ֆիլիսանըն վէ ասրլարըն Գալասը օլան Յիսուս Գրիս-
 տոսա սարըլմալը սըր, քի իւզկեար վէ ֆուրթունա-
 լարա կէօլիւ վէրիպ, քէսպի գուզվէթ էտէր:

2. Ալլըպէ իգրաւ, աղաճըն եափրագլարը ատտ օլու-
 նուր: Հագիգի նուրըն փէրթէվլէլինէ, վէ Գէլամ Ուլ-
 յահըն չիլ թանէճիքլէրինէ աչըգ, վէ ինթիգազտա տէ-
 վամ իլէ, պէտէնի փաքլը՝ վէ զըտա վէրիւր: Եափ-
 րագլար՝ աղաճըն ճիկէրի՝ վէ աղըզէ իրար վէ շէհա-
 տէթլէր տախի՝ հագիգի Խրիսթիանըն ճիկէրի՝ թէ-
 նէֆիւս ալէթլէրի տիր:

Եափրագլարը մէյվէ աղաճընըն վէ շէհատէթսիգ
 Խրիսթիանըն հագիգի մէյվէլէրի օլմամըլ վէ օլմագ:

3. Մէյվէ: Հագիլի մէյվէ, բուհը նազըս ֆէրտի, թէ-
 մամ ատէմ օլմասը իչինն ուլանտըրմագ սըր: Մախ-
 լուգը Խալիգէ վարիս էթմէք տիր: Ատէմի՛ Շէրիաթըն
 բէնչէտիտէն ալըպ, ինայէթին իչինտէ պէօլլէթմէք
 տիր:

Մաղլամ քէօքիւ օլմայան, վէ եափրագլարը պուլուն-
 մայան, ամամ հագիգի մէյվէ կէթիշալրմէյէ ճէհտ է-

տէնչերէ, թէմամ ատէմ տէնիլէպիլըմի: Իմտի բուն, ճան, ճէսէտ՝ քէօք, եափրագ, մէյվէ՝ գալպի լման, աղըզլէ իգրար, հագիգի էպէտի՝ ամէլ:

Նէթիճէ, գալպի լմանա մալիք հէր Ֆէրտ, Ալլահըն սալիհի տիր: Օ քէօքէ մալիք տիր: Քէօքիւ Քրիստոստա տէրինէնտիքտէ, էվվէլա եափրագլարը, պատէհու մէյվէսի գարուրի տիր: Անը սէվ վէ պիլիքտէ Քիլիստա եաշա:

Շէհատէթի չօգ, վէ էլան մէյվէլէրի կէօրիւնմէլն պիլ Ֆէրտ կէօրիւլօր խեն, էմին օլ քի քէօքէ մալիք տիր: Քէօքիւ օլմայան աղաճըն եափրագլարը օլմապ: Սապը, տու՛ա, վէ տիգգաթլէ սաղըպ, չօգ եափրագլար արասընտա, տահա ուֆագ, պէլքիտէ փէք ազ օլան մէյվէլէրի կէօր: Յիսուս Քրիստոսըն՝ վէքեալէթլն ֆէտաի ճան էթտիլի գաիֆ ֆէրտի սէվ: Պիլիքտէ, Քիլիստա Քրիստոսա չակիրտ օլ: Քէլամըն չիլ թանէճիքլէրինէ, վէ հագիգի նուր Քրիստոսըն գրըմըզ գան փէրթէվինէ աչըզ օլ, վէ հալիգաթը պիլ էն է ք ս ի ն ի գ վէ հագիգաթ սիգի ազատ էտէճէք տիր: Հագիգի նուրըն փէրթէվի փաքլէր, շիֆա վէրիք, ինեա էտէր:

1. Թեմամ աքեմին, իւչ իւնտիւրլէրինտէ, իսալիգին իւչ իւգնիւմիւ սուրէթփէկիր օլուր:
2. Թեմամ աքեմին. թէմամ վէ պիլիքիւն Քիլիպապը Մուգատտէսի օլուր:
3. Թեմամ աքեմին, թէմամ իմանը, թէմամ իֆատաթը վէ թէմամ խըտմէթի օլուր:

Թէմամ ատէմլէր, շիմտիքի պու տիւնեա ատէմլէրի թարաֆընտան խաչլանմըչ, թահգիր օլունմուչլար վէ օլուեանճազլար տըր, զիրա սալահ իլիւն գալպ իլէ իման, վէ խէլաս իչիւն աղըզլէ իգրար էթմէքլիլին գարուրի օլտուղընը պիլ պէյան, «Թէվպէ էտինիզ: Ատիլ Ալլահըն ատալէթինին կիւնիւ վար տըր» տէյօրլար: Սէն թէմամ ատէմ մի սին:

«Ալլամէթ մէնպա՛ը օլան Ալլահ քէնտիսի սիգի թէմամըլլէ թագալիս էյլէյէ, վէ բուհուընըզ վէ ճանընըզ վէ ճէսէտիւնիլ քեամիլէն, Րապպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն գուհուընա պիլա գուսուր հըֆզ օլուեա» Ամին:

Թէմամ ատէմլէրէ միլլէթիմիզ արասընտա նէ՛ պէօյիւք ինթիյանճ վար տըր:

ՍԵՆԱԻ ՎԷ ՀԱԳԻԳԻ ԽՐԻՍՏԻԱՆԼԸԳ

Յիսուս տէյօր, «Թարից, հագիգաթ վէ հայաթ Պէն իմ: Պէն վառիթա օլմատըգճա, Փէտէրէ քիմսէ կէլէմէգ»: Յովհ. 14, 6: «Էյի չօպան Պէն իմ» Յովհ. 10, 11: «Գափու Պէն իմ»: Յովհ. 10. 9: «Սանա՝ ելնիտէն տօղմանըզ լազըմ տըր՝ տէտիլիմէ թէանճիւլալ էլթմէ», Յովհ. 3. 7: «Հագիգաթէն, հագիգաթէն սանա տէրիմքի, պիլքիմսէ եկնիտէն տօղմայընճա, Ալլահըն մէյէքիւթիւնիւ կէօրէմէգ»: վէ օրայա «Կիրէմէգ»: Յովհ. 3. 3, 5.

Յիսուս Քրիստոս՝ պու հայաթի հագիգաթլարը պիւ մեխ խթէմէլէն վէ Պետրոսըն, Պօղոսըն, վէ Ստեփանոսըն տըն էլէմի թէճրիւպէրինտէն խօշանմայան վէ սալթ ֆիքրի խթինթաճար իլէ եաշամագ խթէլէն, հայաթսըզ վէ ալլըզ սեճա՛ի Խրիսթիանլարըն, խըրըզ վէ հարամիլէրին պուլունտըզըն պէրրագ թարգտա սէօլլէմիշ տիր:

Յիսուս՝ թէնտէն վէ իլմի իլահիյէ մախուսու զուրու թա՛լիմէրտէն չըգան, ա՛մա եկնիտէն տօղմագ իչիւն Քրիստոսա պօյուն էյմէլէնլէրէ, իւճրէթլի չօպանլար տախի տէյօր:

Պու նէլ՝ ՍԵՆԱԻ ԽՐԻՍՏԻԱՆԼԱՐ քէնտի ֆիքրի վէ կէօյա իլմի իսթինթաճլարընը՝ փէլլամպլրէրին, հաթթա Յիսուս Քրիստոսըն Քէլամլարընտան չօգ իւսթիւն կէօրէնլէր տիրլէր:

Քիլիսալարը Քրիստոստան սօյան մաքրեխիլի (արդիականլար), սատէ էհալիլի տախի չու եէտի հայաթի հագիգաթտան սօյույօլլար:

1. Պիլմէք իմթիյազընտան, (խթինթաճ տէմէյօրըզ):
2. Քէլամըն լուղէվի իլհամ օլտուղընտան:
3. Հէր ֆէրտին՝ կիւնահտա տօղուպ՝ մահրիւմ օլտուղընտան:

4. Իման ը հագիգիտէն:
5. Ճապա խէլասըն մու՛ազգէզ մէսէրէթիտէն:
6. Իօլլեմիւն տիքէնսիզ վէ միւնէվվերիւմիտինսէն:
7. Ալլահա վարիս տօլուպ, էպէտի հայաթը կէօննմէքիլին միւմքիլն իտիյինտէն:

Պու եէտի հագիգաթլար եէքտիկէրինէ զէնճիրպէնտ տիրլէր: Սալթ պիրինին սըլգաթ օլունմասը, հէր եէտիլինի տախիխարապ էտէր: Իման հալգասը սըրգաթ օլունըր իսէ, ֆէրտ Ալլահըզ գալլըր: Քրիստոսըն գանընըն քէֆարէթ զուվվէթի սըլգաթ օլունըր իսէ, հիշ պիր ֆէրտ Ալլահա վարիս օլամագ:

Շու աճալիզ վէ աճընաճագ հալա պագ: Յիսուսըն պագիրէտէն տօղմասը՝ կէչմիշ ասրլարտա Անըն տիւշմէնլէրի թարաֆընտան միւքէրրէրէն շէտիտ հիւճմէլէրէ հէտէֆ օլմուշ տըր: Շիմտի իսէ, Քիթապ ը Մուգատտէսին կէօյա տօսթ, վա՛լիզ վէ մու՛ալլիմէրի թարաֆընտան հիւճմէլէրէ մա՛րուզ օլույօր:

Պիր չօգ մաքրեխիլի (արդիական) վա՛լիզ՝ ըմիզ տէյօրլար քի Յիսուսը՝ պիր Չաթ ը՛ ազիմ, տին միւնէսիսի, վէ սէրտարըմըզ հալինտէ գապուլա մէճպուրըզ: Ամմա Անը պիր պագիրէտէն տօղմը տըր՝ տէյիւ գապուլ էտէմէլիլ: Յիսուս պագիրէտէն տօշմուշ օլտա իտի, թապիլինին ֆէվլիտէ, (գերընպան) պիր շախս օլուր իտի: Պիզ թիւրապի վէտէրիմիզին մահսուլը օլտուղորմըզ իչիւն Յիսուս օ հալտէ պիգէ պիր միյար վէ պիր եօրեք օլտմագ: Էյէր Յիսուս պիգտէն քիլլիլէն ֆարըլը՝ (գերընպան) իսէ, Յիսուսա պէնյէր փաք պիր էօր եաշամագ թա՛լիմի վէ խրիսթիան տիրինին մանա վէ խըտմէթի գալմագ:

Պու էֆքեար ազիլանէ վէ տօղրու կէօրիւնի, տէլիլմի՛ Լաքին պոնը տէլիլէր պոնըն ալ գասընտան Քիսուսըն զըյամըր, թէրարդոնուր էտէճէլինի, Ուլուհիյէթիւն վէ Քիթապ ը Մուգատտէսին իլհամիլէ:

թինի տախի ինքեար վէ ըհտտ էտիյօլար: Աօգարըտա պէյան էյլէտիքլէրի ֆիբրըն հանըլ խտիլինիվէ Գիտուսըն պագիրէտէն աօղմասընըն հալթի վէ էտասի խտիյինի պիր ազ սօնրա կ'օր' ճէյիզ:

Եազըզ քի պիզիմ տին խօճալարը մըզտան վէ միւր-չի ոլէրի միզտէն նիչէլէր' մատըլ նիսթլէլին պուտարի իլլէթինտէն թու թուլմըլ տըրլար: Արամըզտա պուտը-նըֆտան օլանլար տտիսի, աճը իլէ տէրիզքի քէնտիլէ-րին ազլ, մանթըզ վէ թա'լիլէրինի, (խուսըն րատէ, պէրրագ վէ հայաթի Բէլամլարընտան չօզ իւսթիւն կէօրիւյօրլար:

Տինին վէ բուհանի հայաթըն խարապընա սկպէպ պուսլար տըր: Զիրա պուսլար' տօլլու թա'լիմաթ (Ուզ-դափ սո) սահիպի կէօրիւնիւ պ, սատէ վէ տիյանի թփիւր-վէր էհալիտէն հիւր'էթ պուլանլար տրլար: Զիւնքի անլէր էլան' մինպլըլէրիմիլտէ պուլուսըն օրլար:

Պու նէզ' սէնա'ի ֆագիլէթլու գաթլարա սիւալ օլու-նըր խտէ (ֆիլիլն տէլիլ, գալպէն տէլիլ, իլլա անճագ տուտալար իլէ) տէյօրլար, «խուսս Բրիստոս պագի-րէտէն տօղմըլ, խաչտա էօլիւպ գըլամ էյլէմիլ, վէ ու-րուճ էտէր իքէն մէլալիքէն ին Գալլիկալը ատէմիլը կէ-թիլտիլըլի խապլըլըր, Բէլամլըն գայտը, ճինսի ին: սանըն կիւնահտա տօղմասը. Յիսուզ Բլխուտըն իւ-լուսքի ր' կ'լտիյի, վէ ելնի տօղու շթա'լիմի, հաթթա իման իլէ սալահ, վէ իգըտըր իլէ խէլաս պէօլիւք պէօ-լիւք հագիլգաթլար տըրլար»:

Անլէրէ տէյօրըզ, «Եօյէ խտէ, ֆագիլէթլու էֆէն-տի, նէն նիլըն ի պարէլէրինի ֆիլիլէ կօմագսըն»: Օ տէր, չՕ պանա ախտ շախսի պիր մէսէլէ տիր: Պէօյիւք 'ալի լիլէրին թէսալլուրլարը վէ 'լիմի իւահիլէրին Բի-քիլ' Բու'ալլիմէ ի պէ նիմ' վէ իմանմըլ ալթ իւսթ էյլէ րիլէր: Մէ էլա, Բիտ ս Բիլտտ պիր կիւն, պիր անստ պաշ մէլէլին սէտասը վէ քէնտիլ Բէլա'լիքէսի վէ

հէր շէյէ գատիր գուվվէթի իլէ կէլէճէք: Բրիստոս ի-լէ հալատա պիրլէշէն միւմիւնլէր օլաճագ: Ճիւմլէսի պիրլիքտէ գէմինէ կէլիլ' Դաւիթին թախթընտա տիւն-եա մէլիքլէրի իւզլրինէ սալթանաթ էտէճէքլէր' տէլիւ-փէյլամպէրլէրտէ վէ Ահաը ճէտիտտէ եազըլմըլ տըր: Լաքին պու պէնիմ մանթըզ վէ իլմիմ լիլէ իմթիլգաճտա տէյիլ տիր: Մութլագա հազըլանա' օլտուղը կիպի ի-նանմալը իզ' տէյէմէմ: Պէն էօյլէ ինանըպ էօյլէտէ վա'զ էտէմէմ»:

Իշթէ պէօյլէ տէյերէք, 'ամէլլէրինին վէ իման իզ-րարլարընըն եէկտիկէրինէ քեամիլէն մուղայիր օլ-տուղընը կ'Եօրէմէյօրլար:

Պէօյլէսի պիր գաթա ճէվապէն տէ, «Յագիլէթլու էֆէնտի, էօյլէ խտէ Բէլամլըն ֆէվզ էթ թապեա գըս-մընա, պագիրէտէն թէվէլլիւտէ ինանըսըն: Լաքին փէք թապի'ի գըսմլարընա, կէօրիւնիւր ճէսէտ իլէ կէ-լիլ' պու տիւնտա կէօրիւնիւր պիր մէլէքիլթ թէէ-սիս էտէճէլինէ ինանմագսըն: Աէն Բէլամլըն պիր գըս-մընը էօյրէնմիլշին: Օ պիր գըսմընը անլամագ վէ էօյ-րէնմէք իսթէմէգսին: Եու հալտէ Բէլամլըն պիր գըս-մընը գապուլ վէ օլ պիր գըսմընը բէտտ էտէրսին»:

Իլլէթ' Յիսուսըն իպարէլէրինէ ինանմամագ տըր: Մա-տըրն իսթլէրին իլլէթի տախի ինանմամագ իլլէթի տիր: Պու միւքեալէմէյի իլլէրի կէօթիլըլըր իսէն, աչըզ-տան վէ ֆիլիլն տէտիլի շու օլույօր. «Աէն քէնտին հագգընտա չօզ շէյ պիլիլիմ վէ պէնիմ տէտիլիմ տօղ-րու տըր տէյիւ գանն էթմէ»: Աէն անա ճէվապէն շէօյ-լէ տէ, «Յագիլէթլու էֆէնտի, պիզ չօզ շէյ հագ-գընտա գօնու շմայօրըզ: Իլլա պիր շէյ հագգընտա, պիր Զաթ, եանի սէնին իման էտէրիմ' տէյերէք պէ-յան վէ իլան էթմէք իսթէտիլին Յիսուս Բրիստոս հագ-գընտա գօնու շույօրըզ: Իմտի լուծֆէն շախսիլէթէ հիւճմ էթմէյերէք մատտէմիզ հագգընտա գօնու շալիմ»:

Պագաթ օ էֆէնտի սանա շու մինվալ իւզրէ ճէ-
վապ վերիր, «Խայր, խայր, նէմէ՞ լաղըմ, սիւքլութ
չօգ էյի շէյ տիր: Պիզ պիլէմէյիլ: Պէն էօյլէ կէօրմէ-
տիմ, վէ կէօրէմէյօրըմ տէյիպ միւշքլիւթը գափատը-
րըմ: Պէն Պեօրոս, Պօղոս, Ստեփաննոս կիպի ազլսըզճա
իշէյէմէմ: Էօյիւմսիւզ ճանլարըն խէլասը իշիւն, էվ-
լատլարըմըն խէլասը իշիւն, կէօյա ճէհէննէմ վար ի-
միշ կիպի, քեաչկի սիզին եէրինիզէ Բրիստոստան պէն
մահրում օլա իտիմ խայալ վէ հասրէթի իլէ իշէմէմ»:

Մէրգում թէքրար տէր. «Խայր, խայր. Բրիսէ 'ա-
զասը օլմալարընա վէ քէնտիլէրինի կիւնահքեարլար
իլէ բուպար էտիպ՝ էյի 'ամէլլէրինէ կիւվէննիլէրէ Բե-
լամսան կեօսրէրէրէ, սիզ ֆասիտ նիսիւնիզ, կիւնահ-
տա տօղմը կիւնահքեարլարընը, վէ շէր'աթ հէմ տա-
խի թապի'աթ իլէ էպէտի հէլաքա մահքիւմսինիզ: Հա-
գիդի թէվպէ վէ ալանի իզրար իլէ Յիսուս Բրիստոսըն
գանընը վէ քէֆարէթինի գալպլէրինիզէ գապուլ էտիպ՝
հէնի տօղուշա մալիք օլմագ իսէնիզ կիւնահլարընըգտա
գալըպ սիւնայէք քարիգի իլէ էպէտի ՚էլաքա կիսիյօր-
սընըզ՝ տէյէմէմ: Պու ատէմլէրին խօշունա կէլմէզ:
Պէնիմտէ իշիմէ կէլմէզ: Պունտան զըտտիլէթ չըգար:
Էօյլէ սէօյլէտիլի իշիւն Ստեփաննոս թաշլամատըլար-
մը: Նէմէ՞ կէրէք: Ելանլար կիպի ազիլ (ալտատըճը)
օլմագ վէ էքսէրիլէթին թէվէճճիւհիւնիւ գազանըպ
քիլիսէտէ 5, 10, 15 սէնէ գալմագ, վէ միւնպէրէ
սագըզ կիպի եափըշմագ ազըլըլըզ տըր»:

Էյվան, պէօյլէ սէօյլէր վէ պէօյլէտէ հաշար իքէն,
եհնէտէ «Յիսուս Բրիստոսըն պէօյիւք իշիլէրինտէն
պիրիստէ պէն իմ» տէյէն գըլալուզլարըմըզ ալ տէյիլ
տիր: Փի'իլ, լիսան իլէ օլան իզրարտան միւեսսիր վէ
միւսմիր տիր: Սէն՝ պէօյլէսի պիր բուհպանա ճէսարէթ
վէրէն՝ միսին:

Հագիգիլեր. Սրամըզտա պուլունան հագիլի իրիս-

թիւանլարըն էքէրիսի՝ պէնիմ կիպի աճիզ վէ ատի,
իւքսէք թա'լիմ՝ իմթիյազընտան մահրում խէլէրտէ,
եհնէտէ Բապպըն ինայէթի իլէ Բիթապը Մուգատտէ-
սին սատէ վէ հայաթի հագիլգաթլարընը, կիւնահտա
տօղտուզումուզը, կիւնահքեար օլտուղումուզը, պիլ-
տիք, թահին գէմանի խտիլինի վէ բուհըմըզըն էպէտի
խտիլինի անլատըզ: Յիսուս Բրիստոսա վէ Անըն խաշը-
նա, գանընա, քէֆարէթինէ վէ շէֆա'սթընա օլան 'ա-
զիմ ինթիյաճըմըզ կէօրիւպ՝ գալպէն իման էտէրէք
թէվպէ էյլէտիլք վէ պէօյլէճէ Յիսուս Բրիստոսը իլէլաս-
քեարըմըզ տէյիւ գալպէն գապուլ էյլէտիլք:

Բուհ իւլ Գուտըն պիլգտէ հասըլ էյլէտիլի տէրուշի
վէ քիթապի սապիթ թէճըրպէի շախիլէյէ մալիք օլ-
տուղմրը իշիւն կէօրտիլիւմիլ զիւ վէ լէմս էտէրէք
պիլիսիլիմիլի մամուրիլէթ իշիւն սէօյլէմիլէ մէճպուըզ:

Զէմանի վէ սէնա'լի օլան խրիսթիանլարա տէյօրըզ,
«Էվլէթ, էվլէթ, Յիսուս Բրիստոս պագիլէտէն տօղան
ֆարիք իւթ թապիա (գերբնահան) պիր Զաթը Սզլմ տիր:
Օ՝ պիզէ, միյար վէ Կօրնէֆ օլմագ իշիւն տէլիլ, իլա
իւք եհրտէ պիզէ վէքիլ վէ քէֆիլ օլմագ իշիւն կէլմիշ
խտիլինի՝ կէրէք փէլամպէրլէր, վէ կէրէքսէ Յիսուս
գալիլէն վէ գաթիլէն սէօյլէմիլ սիր: Օ՝ կիւնահտա
մահքիւմ օլանլարա քէֆիլ վէ վէքիլ օլմագ իշիւն կէլ-
միշ տիր:

Պէն խալթա վէ կիւնահտա էօլիւ իքէն, Օ Բէնտի
'ազիմ մուհապպէթիւտէն նաշի պէնիմ եէրիմէ վէ պէ-
նիմ իշիւն սալպ օլունուպ, պէնիմ եէրիմէ վէ պէնիմ
իշիւն զըլամ էյլէմիլ տիր, թա քի պէն ինը վէ Անըն
վէքեալէթ վէ քէֆարէթինի գապուլ էտիպ՝ Բիթապը
Մուգատտէսէ իման վէ եհնի տօղուշ թարիգի իլէ, քէ-
ֆիլէ, վէքիլէ, վէ մէրհամէթտէն օլան ճապա խէլասա
վէ էպէտի հայաթա մալիք օլայըմ:

Էյլ քէնտի ինսանի ֆէլէֆէլէրինի Բրիստոս վէ Ա-

նըն քելամընտան իւսթիւն կէօրէնէր, ինալիզ մասլու-
 գը, Ալլան տիւչկիւն ինսանը օ գասար սէվտի քի իպն
 ի Վահրտիւնի վէրտի, թաքի Անը հէր գասպուլ էտէն,
 պիր միյաւ եա Կօրնէյե տէլիլ, իլլա էպէտի հայաթա
 մալիք «Վարիս» օլա: Վարիս պիր չօճուգ (Գաղ. 4. 1—
 17) օլտուղը վէ Փաիգ իւթ թապեա օլան Յիսուս իւլլաս-
 քեար կիպի պագիրէտէն տօղմատըը իչիւն վէ թիւրա-
 պի փէտէրինին տախի մահուու օլտուղընտան,
 Օ Զաթը ճէլիլ Յիսուս կիպի եաչայամագ: Թիւրապի
 ֆէրտտէն թամմ Յիսուս կիպի փաք վէ քեամիլ էօմր մէ-
 մուլ էտէն սէֆահէթտէ օլուպ՝ տիյանէթտէ սիւրչէճէք
 տիր: Զիւնքի Յիսուս Գրիստոս պիգէ անճագ միյար տէ-
 յիլ, իլլա վէքիլ տիր: Ա. Յոզն. 1. 8—9:

Պու հագիգաթա շէհատէթ էթտիլիմիգտէ, միւրչիտ-
 լէրիմիգ վէ բուհպանլարըմըգտան նիչէլէր, կէօյա եէնի
 վէ զարիպ պիր թա՛լիմ չըգարըյօր իմիչիգ կիպի, պիգէ
 տօղրու քէսպ ի հիտտէթ էտիպ տէյօրլար, «Ոուս օլ,
 սէսինի քէս»: Էվվէլա Յիսուսըն էօմրիւնէ միւրչայիհ
 պիր էօմր եաչա վէ անտէն սօնրա խէլաս, խէլաս, քէ-
 Փիլ, վէքիլ, սէօզլէրինի սէօյլէ: Էվվէլա եաչա, սօնրա
 աղղընը աչ վէ սէօյլէ տէյօրլար: Վար պաղը բուհպան-
 լար քի պու բուհանի շէյլէրէ շէհատէթ էտէնլէրէ ամա-
 րօզ տախի օգուլօրլար: Անլէր տիւչիւնիւյօրլարքի պու
 բուհանի հայաթը շէհատէթ էտէնլէր հէփ գէլալէթտէ
 տիրէր:

Եինէ անլէրէ հիլմիյէթ իլէ տէրիգ. «Մագիլէթու
 էֆէնտի, բէճա էտէրիգ. ճահիլանէ իտտիալար էթմէ-
 յինիլ: Պէն վէ սէն, ճիւրլէմիգ թիւրապիտէն մէվճուտ
 իգ: Յիսուս, էլպէթտէ էսասէն պիգտէն իւսթիւն տիր,
 պիգ Անըն իլէ էօլիւլէմիգիլ: Պիգ էլի էօմր իլէ խէլա-
 սա վէ Ալլահա վարիս օլամաղըլ:

Շէրիմթ՝ մմէլլէրի իլէ պաչգա չարէմիլ գալմատը-
 ղը իչիւն տըր քի Յիսուս Գրիստոս վէֆիլ վէ ֆեֆիլիմիլ

օլտու: Գաղ. 3, 1—2, 24: Օ կի նահքեարը սէվտիլի ի-
 չիւն (տիլգգ թ էթ. էլի էօմր իտտիալէտէլէլ տէլիլ,
 իլլա կիւնահքեարը սէվտիլի իչիւն) վէ միւրհամէթտէ
 զանի օլարալ, պիգէ կէտթէրտի լազիմ մուհապպէ-
 թիւնտէն նաչի, պիլ խաթա վէ կիւնահլարտա էօլիւ
 պուլունտուղըմըգ հալտէ պիլի (եա՛նիլ քէֆիլ վէ վէ-
 քիլի գասպուլ էտէնլէր) Անըն իլէ տիրլիթտի ինայէթ
 իլէ խէլաս պուլտուլըգ, 1 վէս 2, 4—10, 1 էն: Քէլամ
 ինանըրմ տէյօր իտին, տէլիլմի, իմտի վէքիլ վէ
 քէֆիլիմիլ գերբնալիան վէ հէր շէլէ գատիր Յիսուս
 Գրիստոս տըր: Օ պիլի տիւչիւնտիւլիւմիլգտէն իւս-
 թիւն սէվէն Բապպ տըր:

Մէրհամէթէն պէնի եա՛նըլ անլա հա: Ալլահտան տօ-
 ղան պիլիլէք, մագստ իլէ կիւնահ իլլէլէմէգ, Սմմա
 նէֆօնտէն վէ շէրիտէն ալտանարագ կիւնահա տիւչ
 շէր: Ալլամիլ վէ մէսէրլ էթիլիլ զայպ էտէր, մագաթ Ա.
 նըն թօխումը, եանի քէֆիլ վէ վէքիլիմի մուհապպէթ
 վէ գուլվէթի տէրունիւնտէն թագիր, լմէքտիր վէ նա-
 սիհաթ իլէ գալտըրմաղա էմին վէ վատընըն իճրասընա
 գատիր տիր:

Պիլիմ շէրիլ վէ թիւրապիլ թիւլիմ, տիւնեանըն հիլէ-
 լէրի վէ գէնկիլիլիլն արգուսը արայա կիրիպ Քէլամը
 պօղտու: Յոզն. 1. 1—14 [Քէլամ պու տըր]: Պէն տա-
 խի կիւնահըն ուչրումլարընտան սիլ շիւպ, փայ է փար-
 չա օլմագ իլ գրէ իքէն ինէ Օ Զաթ քէֆիլ վէ վէքիլիմ
 պէնի թութտու վէ Փիլաթըր տէրսլէր վէրիպ պէնի ու-
 յանտըրտը: Օ վատընտա էմին վէ հէր շէլէ գատիր տիր:
 Անա էպէտ իլլ ապատ համա օլտուն:

Յիսուս՝ քէնո՛րինին քիլլէրէ կէլտի վէ վէ տիլ իլի-
 լէր Անը գասպուլ էթմէտիլլէր: Սմմա հիւր իլ մ Անը
 գասպուլ էթտի իսէ, անլէրէ, եա՛նի գասպուլ էտէնլէրէ
 էվլատ Ուլլահ օլմագլլըա սէլահիլլէթ վէլտի: Զիլս ի-
 ման վատիթա օլարալ ինայէթ իլէ խէլաս պուլտուլըգ:

Պու տախի սիգտէն օլմայըպ Ալլահըն աթիլի սիրու
 Ամէլլէրտէն տէյիւ տիրքի քիմսէ իֆթիխար կթմէյէ:
 Չիրա պիզ էյի 'ամէլլէրտէ երի բիւմէտիզ իչիւն Ալլա-
 հըն մուգատտէմա հազըրլատըըը էյի ամէլլէր իչիւն,
 Յիսուս Քրիստոստա խալզ օլունմըզ օլարագ՝ Յիսուս
 Քրիստոսըն իթի իզ: էվզէթ Յիսուս Քրիստոսըն ամէլի
 իթի իզ: Եփես. 2. 6-10:

Շու հալտէ Յիսուս Քրիստոս միյար եախտ էօրնէք
 օլմագ իչիւն ճէյիլ, իլլա պիր իթ, էվզէթ էյի պիր իթ եափ-
 մագ իչիւն կէլիպ՝ Քէնտի իչիւնի թէմամ էտէն տիր:

Օ՝ Պաղէստինտէն մուալլիմ վէ փէյլամպէրիմիզ տիր,
 Գողգոթատան վէքիլ վէ Սէլասքեարըմըզ տըր: Գըյամը
 վէ սէ'այա ուրուճը իլէ, վէքիլ, քէֆիլ վէ Քեահին ի-
 ազամըմըզ տըր: Կէօտէրտիլի Րուհ իւլ Գուտսիլէ, հէր
 շէյի, հաթթա Ալլահըն մախֆի սըրլարընը պէյան է-
 տին նուրըմըզ վէ պէթէքար կէլմէք իւզրէ մէլիք իւլ
 միւլլէք օլան խալիզիմիզ Եհոզա տըր:

Ալթմըզ ալթը քիթապը ամամ՝ պիր պիւթիւն քի-
 թապը Մուգատտէսի վէ՝ Րուհ իւլ Գուտսըն գուվզէթի-
 նի գապուլ էթմէտիքլէրի իչիւն Անը կէօգէն մէյէն
 վէ Նազարէթի Յիսուս, իլմի բուհը ինսանի վէ իլմի
 ախազըն պէօյիւք խօճատը տրր գանըը իլէ, աչըգտան
 վէ գափալը իչիւն վէ քիւրսիւ տէսփօթլարը պուրու-
 նան սէնաի խրիսթիան վերապատուելիլէրիմիզ սօն-
 քէրրէ օլարագ տէյօրըզ քի էկէր Յիսուս պազրէտէն
 տօղ'ուշ տէյիլ իսէ, գըյամ վէ ուրուճ էյէտիշ տէյիլ ի-
 սէ, թարիլ հալիգաթ վէ հայաթ Պէն իմ տէյիւ գաթ
 իպարէլէրինին սահպի օլարագ, թէքար կէլմէք իւզ-
 րէ տէ իլ իսէ, խիլգաթըն ամիրի վէ իալիլիմիզ օլուպ
 հէր շէյէ գատիր Եհոզա տէյիլ իսէ՝ պիլա շիւպէ Քի-
 թապը Մուգատտէս վէ սիլիս Նազարէթի Յիսուսընըզ
 եալանլար իլէ տօլու վէ Շարլաքան պիր ֆէրո գալըր:
 Շէօյլէքի՝ սիզին թարիլի Նազարէթի Յիսուսընըզ պէօ:

յիւք պիր գաթ, վէ տին միւլէսիսի կէմտէ սէրտարը-
 մըզ տըր տէյիւ գապուլ էթմէք՝ քիւլլիւյէն զալի թա-
 պիի տիր: Ալտանմագ վէ ճէմա'աթը ալտաթմագ տըր:

Ալիմ իզ տէյէն անմալարըն իսթինթաճլարընա Քէ-
 լամ վէ Յիսուս Քրիստոսըն պէյանաթ վէ մաթլուպուն-
 տան զիյատէ իթիգատ էտէնլէրին, սաֆվէթ վէ սատա-
 զաթլարը վար իսէ, Յիսուս Քրիստոսըն միւլպէր վէ
 քիւրսիլէրինտէն տէրհալ աչաղը կէմէլէրի գարուրի
 օլուր:

«Եա Ալլահ ատէմ նէ՞ տիր քի անը զիքը էտէրսին»:
 Թիւրապիտէն տօղան հէր ֆէրտ, էն եիւքուէք իմ ու
 ֆէլլէթէթիլ իլէ պէրապէր, փէք մահտուտ, չօգ ատի վէ
 կիւնահքեար տըր: (Րօմ. 3. 9-10):

Հագիզի թէվպէ իլէ, Քրիստոսա գալպէն իման վէ
 Անը 'ալէնէն իգար էթմէյէնլէր, քէնտի Քէնտիլէրինի
 հագիզի նուրտա կէօրէմէյօրլար: Ալլահը վէ Անըն հէր
 շէյէ գատիր գուտրէթիլի պիւլմէտիքլէրի իչիւն (Մատթ.
 22. 29) Յիսուս տախի անյէրէ ճէվապէն, Քիքապլարը
 վէ Ալլահըն գուսրէթիլի պիլմէտիլիլիգէն գելալթսկի-
 նիզ՝ տէյօր:

Պու՝ զէմանի վէ սէնա'ի օլանլար, ալտանըպ ալտա-
 տարագ տահա պէտթէր օլաճալար: Պիքրէն անլամագ
 վէ լիտանէն էօրէնմէք վէ անը թա'րիֆ էթմէք պաշ-
 գա՝ վէ թա'րիֆ ու վա'գ էթտիլին շէյի պիլ վէ Կիսէ՝
 քիւլլիւյէն պաշգա պիր հալ տրր: Պիլմէ Կիսէն թէճ-
 րիպէի շախիլէ, վէ պէն քիմէ իման էթտիլիմի պիլ ի-
 րիմ տէմէք շարթը մութլագ տըր: Աէն՝ քիմէ իման
 էթտիլիլի պիլմէրմիսին: Պիլիմ Կիսէն:

Եագ թաթլիլ միւնասէպէթիլլէ իւչըզ գարընտաշ-
 լարըմ իլէ պիրլէշիպ, ա'իւլմիլիլէն էսքի զիքրիլէթլէրի,
 Քէլամ վէ Սէլասքեարըն վէրտիլի մէտէրրէթ, սէլամէթ,
 թէէմինաթ վի Րուհ իւլ Գուտսըն խըտմէթի հագգընտա
 գօնու շուր իքէն, անլէրտէն պիրիսի «Շիւպէտիզ նի-

սուս պէնիմ աախի ինչաքեարըմ տըր, իման էտէրիմ .
 ամժա՛ ալէնի շէհատէթէնէ՛ մէճպուրելիէթ վար տըր տէ-
 տի» : Ճէվապէն «Տիգրգաթ էթ, պէշ եախտա օն ֆէրտէր
 պիրլիքտէ տիշլէրի հագգընտա գօնուշուր էքէն, պիր
 ֆէրտ քէնտի տիշինտէն պահս իլէ, պէն տախի Տօգթ .
 ԳանՖըրթա միննէթտարըմ, պանա եափտըղը տիշլէրտէն
 չօգ մէմուռնըմ՝ տէր իսէ, սէնին թէպէսսիւմիւնն օ-
 լուր, տէյլ՞լմի : Փուրսաթ կէլտիլի կիպի, հաթթա՛ գը-
 րըգ լիսանըն իլէ, Արմէնեան տըր օ՛ վէ պէնիմ պիրա-
 տէրիմ տիր տէմէքտէն չէքինի՞րմիսին : Եախոտ տիկէր
 հէմշիրէն տախի Օ՛ պէնիմ սալթ պիր թանէ պիրատէ-
 րիմ տիր տէր իսէ, սէրթ չէհրէ կէօսթէրի՞րմիսին : Տիգ-
 գաթ էթ վէ անլա, էյէր գան բապըթասը վար իսէ,
 մուհապպէթ գալպտէն գայնար : Մուհապպէթ թէպէս-
 սիւմ հասըլ էյլէր, թէպէսսիւմ իսէ իմա՛աթ տըր, իմա-
 ՛աթ տախի շէհատէթ տիր» տէտիմ :

Պէօյլէ տախի, վէքիլ վէ քէֆիլիմիզ Էիսուս Քրիստոս-
 սըն գանընտա հագիգի բապըթանն օլմուշ իսէ, Անըն գա-
 նը վասիթասը իլէ Ալլահտա սուհ, սէլամէթ վէ խէլա-
 սըն մու՛ազգէզ մէսէրրէթինէ մալիք իսէն վէ շէրիւր բուհ,
 պու բապըթանը պօզմուշ տէյիլ իսէ, թէպէսսիւմիւնն
 վէ շէհատէթին գալպիտէն գայնալըպ կէլիւր վէ սէն
 պու վազա՛այա եարտըմ էտէմէզսին :

Իմտի շու մուհիմմ վազա՛այը կէօրէպիլմէլիլիզ քի
 գան ալազասը իլէ Ալլահտա պիրլիլէ տօղմայըպ՝ գալպէն
 տէյիլ, իլլա ֆիքրէն օլան խրիսթիանլար, թէպէսսիւմ
 եա շէհատէթ էտէմէզլէր : Թէպէսսիւմ վէ շէհատէթէ
 գարըլ օլան բուհպանլարըն պու իլլէթի փէք թապիլի պիր
 հալ տըր :

Օլ պիր թարաֆտա, գալպ վէ գան բապըթասը իլէ,
 Քրիստոստաքի աֆվըղա վէ Բուհ իւլ Գուտսըն մէվ-
 հիպէսի օլան Քիքրապի վէ սապիր քիւմիլնարա մալիլ օ-
 լանլար, միննէթտարըրգլարընը սազլայամապար : էվ-

վէթ, Օ հէր շէյէ գատիր Բապպ, պէնիմ տախի պիրի-
 ճիք ինչաքեար վէ մուհաֆըղըմ տըր՝ տէմէյէ մէճ-
 պուր օլուրլար : Պիգ կէօրիւպ պիրտիլիմիզի սէօյլէ-
 մէմէյէ գատիր տէյիլիզ տէյէն Բապպըն շայիրտէլինի
 տախի զիքը էյլէ :

Ալլիմ իմ խտտիասը իլէ անմագ օլմագ նէ՛ պէօյլւք
 խասարաթ տըր : է՛յ սէվկիւլիւ ճան, գալպինէ տիգգաթ
 էթ, զիրա՛ հայաթըն մէնպա՛ը անտէն տիր : Գալպ՝ գան
 վասիթասը իլէ վէ գան իշիւն խալգ օլուռմուշ տըր : Օ՛
 հայաթըն մէնպա՛ը տըր : Գալպ գանտան ալըր վէ գան
 գալպտէն ալըր տիւշտիւլիւնտէ հայաթ օլմատըղը կիպի
 պէն վէ սէն տախի Ալլահ վասիթասը իլէ Ալլահ իշիւն
 խալգ օլուռմուշը : Աէն Ալլահտան ալըր գալարազ, հա-
 յաթտա վէ սէլամէթտէ օլամագսըն : Քրիստոսըն գանը
 իլէ Ալլահտա տիրի պիր բապըթանն եօգ իսէ, էլան Յի-
 սուս Քրիստոսըն հայաթ մէնպա՛ը օլան գանընը, քէնտի
 գալպինէ գապուլ էթմիշ տէյիլ իսէն, սէն շիւպհէսիզ
 թէնտէ եաշայան թէն սին : Ինտ Ալլահ անմագ վէ հա-
 յաթսըլ սըն : Իմտի Ալլահը վէ Անըն հէր շէյէ գատիր
 գուտրէթինի կէօրէմէզ վէ պիլէմէզսին, վէ Յուվ . 3,
 6—7 այէթլէրի պաթէճրիւպէ պիլմէֆլիլիլից շարթը
 մութլագ տըր :

Ալլահ թարաֆընտան էլլիլիք էտէրէք հալվարլըլը
 քի հալա սէնա՛ի վէ թիւրապի խրիսթիանլըլ խտտիալա-
 րը էտէճէք իսէնիզ, հալա Քրիստոսա ա՛խ չիւրսիւլէր-
 տէ տուրմագ հասրէթինտէ իսէնիզ՝ սատաղաթ, սէպաթ
 վէ ստալէթ սահիպի օլան Բապպ վէ Ենուա իլէ սէֆի-
 հանէ էյլէնմէյինիզ արթըգ :

Պէօյլւք տին խօճանըլ Յիսուստան տախի պէօյլւք
 օլմաղա չալըլմայարագ քիլիտայարը վէ Անյն իշինի ի-
 ման սահիպի պալըգնըլարա քեբէ կսինիզ : Օ Սօղոսա-
 րը Պօղոսլարա թահվիլ Լտէն տիր : Իմտի վէլ իմ մէսու-
 լիլէթինի վէ ազի՛ իմթիյազընը կէօրմէք վէ կիօնէնմէք

խթէ՞րմիսին:

Քէլամ վէ իւմ, էօլիւմ թանըմագ: Իմտի էյ էօլիւմ սիւզ ըռահուն մէսուլը սէվկիւլիւմ, սէն հա՞նկը սընըֆտասըն, գէմանի վէ սէնաի մի՞սին: Հագիգի վէ էպէտի հայաթըն, շէհատէթին վէ խըտմէթին պէրրագ վէ հայաթ պա՞խը մը տըր: Բուհ իւլ Գուտսըն մէվհիպէսինէ վէ ճանլարըն խէլասը իչիւն հասրէթէ մալլ՞քմիսին:

Հայաթ գանտա տըր: Գան իլէ սուլհ վէ 'աֆվլըղա մալիք օլմագ վէ պուսը տախի պիլմեք վէ կեօնեկսեք իսքե իսեկ Քէլամ վէ Գողգոթայա գարշը (զըտտ) տո՛ւա եափմաղա չալըճա: ԻլլԱ, Յիսուս Քրիստոսըն, Էլեմ, Խաչ, Գան, վէ Քէֆարէթինէ օլան սոգիմ իհիյաճընա էմին օլ: Յիսուս Քրիստոսը գանը իլէ վէ քէֆարէթի իւլէ, գալպինէ գապուլ էյլէ: «Զիրա Անըն օղլու Յիսուս Քրիստոսըն գանը պիգի հեք կիւնահտան փաքլէր»:

«Էյ սէմա վէ զէմինին Խալիգի Փէտէր, պէն տիւքէնտիմ: Սէն Սօղոսլարտան Պօղոսլարխալգ էյլէ: Լուտէրլէր մէյտանա կէթիր: Իսմիլին իզգէթի վէ էօլիւմսիւզ ճանլարըն խէլասը իչիւն, Յիսուս Քրիստոս վէքիլ վէ քէֆիլիմին գանընտա ըէճա էտէրիմ, Ամին»:

«Օղլա մալիք օլան՝ հայաթա մալիք տիր: Իպն Ուլլահա մալիք օլմայան՝ հայաթա մալիք տէլիլ տիր»:
Ա Յոզ. 5. 12:

Կ Ա Ր Ե Լ Ի Է
(Ը Լ Լ Ա Լ)

Կ Ա Տ Ա Ր Ե Ա Լ Մ Ա Ր Դ
(Գ Տ Ն Ե Լ)

Երկրային և Արուեստակերպին
Յաւիտենական և Ճճմարիտ Կեանք

Գ Ր Ե Յ

Տօք. Ա. և. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

(A. H. COMFORT D. D. S.)

Քեմսքն, Նիւ յըրզի

Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա

1 9 2 7

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Հայաստանը՝ սգիսուբեցեալ կը ծնի,
Յարանուանութիւնը՝ հաւատոյ հանգանակէն կը ծնի,
Մարմինը՝ մարմինէն կը ծնի,
Նոր սեղծուածը՝ Քրիստոսէ կը ծնի:

Գրոյլիս հեղինակը աղփատ ընտանիքէ մը ծնած է, Նօրայի մէջ 1882 ին եւ շրջանաւորս ելած է իբրեւ ասամաբոյժ, «Մեքեայի Թըպպիյէի Շահանէ» յէն 1902 ին, եւ 1905 ին ամուսնացած է, Անարոլիա Գոյեհի ուսուցչուհիներէն Լուսին Տարագնեանի հետ:

Ասանայի եւ Տարունի շարդէն յետոյ որ տեղի ունեցաւ 1909 ին, անիկա փախուստ տուած էւ զայցած էր Եգիպտոս, վասնզի Քրեական կառավարութեան 15 տարի բանտարկուելու դատարարուած էր, եւ անկէ ալ Ամերիկա փոխադրուեցաւ:

Ներքո Ամերիկա հասալ, շաբբուան երեք օրերը յատկացուցի դպրոցի եւ դասաւանդութիւններու (լեհշրբ) եւ միւս երեք օրերն ալ յատկացուցի գործի, որպէսզի կարենամ հինգ անդամներէ կազմուած ընտանիքս պահպանել, եւ փոխառութեամբ գոյացած պարտքերս զոցել: Ֆիզիկական կազմուածքս եւ տարիքս նկատելով, ինձի բոլորովին անկատարի կը բուրեւ ասամաբուժական դպրոց մը կարդալ, Անգլիներէն լեզուս որ բոլորովին օտար էւ նոր էր ինձի: Անկարելի կը բուրեւ ինձի յաջողիլ կառավարական ճանաչութիւններու, ինչպէս նաեւ իմ գործիս մէջ:

Քանի որ ինձի նշանաբան (Մօրթօ) ըրած էի սա նշանաբանութիւնը քե՛ս ամէն բան բարիի գործակից կ'ըլլայ

անոնց համար, որոնք Տէրը կը սիրեն, որուն աւելցուցած էի նաեւ առաջին Սաղմուքը, ուստի ինձ ինքս երախտապարս կ'ըզգամ Աստուծոյ՝ Խօսքին համար որ ոսկորներու բժշկութիւն է ու ջիղերու գօրութիւն: Երախտապարս ու ծառայ եմ նաեւ Յիսուս Քրիստոս Փրկչիս որ՝ գնեց զիս իր արիւնով:

Ան է որ առաջնորդած է զիս այս գրոյթիս մեջ սպուած երեք յօդուածներովս, վկայելու ինչ որ ԳԻՏՆՄ փորձառաբար: Անոր փառք ըլլայ դարեւ անվախճան, Ամեն:

Գրութիւնը՝ ոչ մէկը կը ցաւցնէ,

Ճեմարսութիւնը՝ կը ցաւցնէ ամենը,

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ, նեմարսութիւն է:

Յիսուսի ամեն խօսքը նեմարսութիւն է: Անոր համար եր որ ամենը մերժեցին զԱյն: Ամենը, նոյն իսկ իր մոտաւոր ազգականները ու մտերիւմները արհամարհեցին զԱյն: Անոր լաւագոյն բարեկամները, Անոր յոռեգոյն բեւամիները եղան: Բայց Յիսուս սակաւին կը բարոզէր նեմարսութիւնը, առանց զայն ձուելու: Այս պատճառաւ փարիսեցիները եւ դպիրները ասեցին Յիսուսը, եւ խաղաղութեան եւ կենաց աղբիւրը եղող Տէրը՝ մահուան, ան ալ խաչի մահուան մասնեցին:

Դուն կ'ուզե՞ս նեմարսութիւնը հասկնալ,

Դուն կ'ուզե՞ս նեմարսութիւնը գիտնալ,

Դուն նեմարսութիւնը՝ նեմարսապէս կը սիրե՞ս:

Տօ՛քք. Ա. Խ. ՄԵՆԹԱՐԵԱՆ

Կ Ա Ր Ե Լ Ի Է

Լսել, տրամաբանել, հասկնալ և գիտնալ, տարբեր վիճակներ և քայլեր են: Ուէ դասակարգէ մէկու մը համար, ճշմարտութիւն մը լսել ու չհասկնալ, հասկնալ և չգիտնալ յաճախ կը պատահի: Ատիկա կարելի է քեզի համար, ինչպէս նաև ինծի համար:

Ուէ կրօնքի պատկանող անհատ մը, իր կրօնքին հաւատոյ հանդանակը լսած և հասկցած կրնայ ըլլալ. սակայն իր հասկցածը և խօսածը չգիտցողներուն գըտնուելն ալ կարելի է:

Քրիստոսն ու թեան մէջ ալ նոյնն է խնդիրը: Մեր հաւատոյ հանդանակը հասկնալ, Յիսուսի Փրկիչ ըլլալը դաւանել, քայլ մ'ալ յոռաջանալով Քրիստոս իմ Փրկիչս է ըսել, մեր կրօնական վարդապետութիւննեւ ուն կարեւոր մէկ մասը կը կազմէ: Սակայն այս տեսակ գիտութիւններ, մտային ըլլալով փորձառաբար գիտնալ չեն նշանակելու: Զանանք լուսաբանել այս կարեւոր ճշմարտութիւնը հանրածանօթ մէկ օրինակով: «Ձիէն ինկած մէկու մը վիճակը, միայն ձիէն ինկածը կրնայ գիտնալ» կ'ըսեն:

Ձիէն ինկալով կզակին ոսկրը կոտորող մարդու մը վըրայով կը լսես ու կը հասկնաս: Այդ տաժանելի վիճակին վրայ ուրիշներուն ալ կրնաս խօսիլ: Իսկ եթէ քու ոսկորդ կոտորած չէ այսպիսի արկածով մը, դուն չես կրնար գիտնալ այն ցաւը և կսկիծը զոր անիկա կ'զգայ իր երակներուն և ստամոքսին մէջ: Գիտնալ՝ միայն անձնական փորձառութիւնով կարելի է:

Ես տկարս, 25 տարիներէ ի վեր ատամնաբոյժ մըն եմ: Ես կը խորհէի թէ ակադի ցաւին ինչ ըլլալը գիտեմ:

Սակայն այս տարի, երկու ակռաներս ցաւեցան : Այն ատեն գիւտցայ ակռայի ցաւին ինչ ըլլալը :

Ծիշտ անանկ ալ, ես հաւատայ հանդանակը սորվող և գայն հասկցող եկեղեցւոյ անդամ մըն էի : Սակայն սրախ մէջ համոզում, վստահութիւն, ուրախութիւն, և գիտնալ չգոյացաւ տակաւին : Ադամի և եււայի պէս, չտրին փըստսուքներուն կը հաւատայի : Իմ մտքիս տըրամաբանութիւնները, Արարչիս խօսքին կը նախադասէի : Միւս կողմէն Աստուծոյ խօսքին հաւատացողներն ալ տգէտ և ցած կը համարուէին : Ահա ասոր համար իմ Արարչիս խօսքին չեի կրնար հաւատալ և չեի հաւատար :

Կիրակի օր մըն էր : Հարուստ մարդու մը հետ, որ եկեղեցւոյ անդամ էր, նարա (թափլի) կը խաղայի : Հայրս քովս եկաւ և ըսաւ ինձի. « Տօքթօր, մայրդ քեզ կը կանչէ » : Սակայն ես չգացի : Ծաշի համար հոն մնացի : Այն գիշերը հայրս մէկ կողմ առաւ գիս, ու այսպէս ըսաւ ինձի : « Զաւակս, ես գիտեմ որ օր մը դուն պիտի ճանշնաս ինքզինքդ, և պիտի ընդունիս Յիսուս Քրիստոսը սրտիդ մէջ և դուն ալ պիտի դաս հոն ուր ես պիտի երթամ շատ օրեր չանցած : Ես վստահ եմ ասոր : Վասնզի իմ Փրկիչս աղօթքի լսող և պատասխանող Աստուած է : Բայց երանի թէ ասիկա իմ մահէս առաջ եղած ըլլար : Վասնզի այն ատեն մեր ընթանեկան խաղաղութիւնը կատարեալ կ'ըլլար : »

Բանի որ հայրս կը սիրէի և Աստուծոյ խօսքին դիմադրելու աստիճան յիմար չէի, ուստի ըսի հօրս. « Շատ լաւ, հայր, օր մը այդ ալ կ'ըլլայ » և սենեակէն գորսս ելայ :

Երեք ամիս վերջ հայրս միտաւ սրտի հիւանդութեանէն : Երբոր հեռագրայուրով տեղեկացայ անոր մահուան, շատ լացի : Այդ խօսքերը որ լսած էի իրմէն, բնաւ չէին ելլեր մտքէս : Իմ մարդկային մտքիս հետեւելով, և ծնողքիս խօսքերուն կարեւորութիւն չտալով,

ծնողքըս անարգած էի :

Անշուշտ յուսահատ, տխուր և յանդիմանուած էի նման զինուորի մը որ զինքը սիրող հրամանատարը ձրգելով, կ'երթայ ու կը հաւատայ թշնամիի բանակին մէջէն մէկու մը խօսքին : Ես ալ կը նմանէի անոնց որոնք իմաստուն են քըսելով յիմարեցան, (Հոովմ. 1. 22) : Վասնզի անոնց անհիմն խօսքերուն հաւատալով Աստուծոյ խօսքին ճշմարտութիւնները իմ ունայն խորհուրդներուս համաձայն մեկնելու կը ջանայի : Այսպէս շատ հպարտ ու յիմար էի : Ընդ զիտեր թէ Աստուծոյ առջև անմիտ ու կորսուած էի իմ շար բնութիւնովս ու գործելովս :

Ո՞ր անհնազանդ և ամբարտաւան տղան կրնայ դառնալ և վայելիլ ծնողքին : Էրը և հա՛ւկրանքը առանց նախ ապաշխարելու : Սակայն կարելի է :

Հօրս մահէն 5 տարի վերջը, հոգեոր արթնութեան ժողովի մը մէջ կը գտնուէի : Հօրս ըսածները, և աչքէն թափած արցունքները, և անոր գէմքը իմ աչքիս առջև նորէն պատկերացան : Հոն կը քարոզուէր թէ յարուցեալ Փրկիչը նորէն պիտի գայ երկրող անգամ : Այդ օրհնեալ օրը, տեսայ թէ չհաւատալուս մեղքին համար գատուած էի իմ Արարիչէս, և տակաւին ինկած ու խեղճ կեանք մը կը վարէի :

Այն օրը որ հաւատացի Աստուծոյ խօսքին, նոր փորձառութիւն մը ունեցայ : Ասիկայ պարզ և որոշ էր, ինչպէս կ'ունենայ մէկը երբ իր ակռաները կը ցաւին և կամ կզակին ոսկորը կը կոտրի : Վասնզի այն օրը, իմ տեղս խաչուած նազովրեցի Յիսուսին, ինձի համար գամուած և վերաւորուած ձեռքերը սրտով համբուրեցի, և Անոր յարութեան սրտովս հաւատացի : Ա. Յովհ. 5, 1 :

« Վասնզի եթէ քու բերնով Յիսուսը Տէր խոստովանիս, ու քու սրտիդ մէջ հաւատաս թէ Աստուած զԱնիկա մեռելներէն յարուց, պիտի փրկուիս : Վասնզի սրտով

կը հաւատայ մէկը արդարանալու ու բերնով կը խոստովանի փրկուելու» . Հոովմ. 10. 9, 10 :

Երբոր այս երկու համարներուն իւրաքանչիւր խոսքին հնազանդեցայ, ճիշտ նոյն օրը, (1909 ին) խորունկ ուրախութիւն, առատ խաղաղութիւն և յաւիտենական ժառանգութիւն մը զգայ:

Անցեալ 18 տարիներու հաճելի և ցաւալի օրերուն մէջ, երբ փախած էի Ատտանայի շարդէն և դատապարտուած էի 15 տարուայ բանտարկութեան, այս խաղաղութիւնը զոր գտայ իմ Փրկչիս Յիսուս Քրիստոսի մէջ, ինծի եղաւ ամուր բերդ մը ուր կը մնայի ապահով: Խեղացի մէկը ասիկա զգացում կամ երեւակայութիւն չկրնար համարել: Գեւեր ալ չեն կրնար յաղթել այս եղելութեան: Վասնզի անիկա գրուած է Եհովային սիրոյ Խօսքովը, Յիսուս Քրիստոսի արիւնաներկ չարչարանքներով և Սուրբ Հոգւոյն զօրութեան զրկելով: Ալէլուիա:

Այն օրէն ի վեր ջանք ըրած եմ ուրիշներուն ալ հասկցնել, ինչ որ ես հասկցած եմ, սակայն չկրցայ հասկցնել: Բայց ես գիտեմ ինչ կ'ըսեմ և որու հաւատացեր եմ: Ուստի գիտնալ կարելի է:

Կարելի է, եթէ կը հաւատաս մեր հաւատոյ հանգանակին, եթէ քու հաւատքդ ճշմարիտ և սիրտով է: Ուստի կ'ազաչեմ, քու մարդկային մտքիդ և մարդկային գործերուդ վրայ մի վստահիր: Անուանական քրիստոնեաներու, քու պատուաւոր ընկերներուդ զազափարներուն հետեւելէ դադարէ: Մի հաւատար չարին փսփսուքներուն: Խոստովանէ թէ դուն սահմանափակ ես, ամբարտաւան ես և սրտով անհաւատ:

Երկրորդ, Աստուծոյ մարմնացեալ Բանին, Քրիստոսի իւրաքանչիւր Խօսքին հաւատա: Յովհ. 1, 1, 14: Երբորդ, Քրիստոսը ընդունէ սրտիդ մէջ իր արիւնով և իր քաւութիւնով: Վասնզի ամէն ով որ ընդունեց

զԱյն, անոնց, ընդունողներուն, սրտով հաւատացողներուն, Աստուծոյ որդիներ ըլլալու իշխանութիւն տուաւ: Ասոնց ծնունդը, մարդու կամքով չեղաւ, հապա Աստուծմէ էր»:

Կարելի է: «Ան որ Որդին ընդունած է՝ կեանք ունի, և ան որ Աստուծոյ Որդին ընդունած չէ՝ կեանք չունի»: Ա. Յովհ. 5, 2:

Կարելի է, վասնզի «Անոր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի արիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը սրբէ»: Ա. Յովհ. 1, 7:

«Այս բաները գրեցի ձեզի սրպէս զի գիտնալ թէ յաւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստուծոյ Որդւոյն անուանը կը հաւատաք»: Ա. Յովհ. 5, 13:

«Եւ այս է յաւիտենական կեանքը, որ ճանչնանք եւ միմիայն ճշմարիտ Աստուածդ ու Յիսուս Քրիստոսը զոր դուն զրկեցիր»: Յովհ. 17, 3:

Գիտնալ կարելի է:

Քանի որ անմահ հոգի ունիս և ունիս նաև ճշմարտութեան գիտութիւնը. ուստի եթէ ուզես, կրնաս ունենալ Քրիստոսը քու սրտիդ մէջ, ու կրնաս գիտնալ այս ճշմարտութիւնը և ժառանգութիւնը զոր կը հասկնաս: Վասնզի Յիսուս լոկ վարդապետութիւններու ուսուցիչ մը չէ: Անիկա նոր կեանքի ազրիւր մըն է: Զանիկա ճանչնալ, Անոր հնազանդելով, Անոր լեցունութիւնը վայելել կարելի է, ամէն փափաքողին համար:

Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն թող աւելնայ, զԱստուած և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ճանչնալով, Ամէն:

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՄԱՐԴ

Կատարեալ մարդոց սակաւաթիւ ըլլալուն պատճառաւ մեր եկեղեցիները բաժանումներու ենթակայ կ'ըլլան:

Այս ցաւառութի վիճակին դարմանը գտնելու համար, կատարեալ մարդը գիտնալ անհրաժեշտ է:

Կատարեալ մարդը հոգիէ, շունչէ և մարմինէ կազմուած բաղադրեալ էակ մ'ըն է: Մարմին, հոգի և շունչ, եթէ իրենց յարաբերութիւնը և համեմատութիւնը կը կորսնցնեն, յայնժամ մարդ կը կորսնցնէ իր կատարելութիւնը: Եթէ մարմնի՝ հոգիի հետ ունեցած յարաբերութիւնը կը տրուի, մարդ կը մեռնի: Եթէ թեւի կամ աչքի՝ մարմնի հետ ունեցած յարաբերութիւնը կը տրուի, մարմինը պակաս կը մնայ: Եթէ մարմինը և հոգին (աւրիւնը) թէև իրարու հետ պէտք եղած համեմատութիւնը և յարաբերութիւնը ունին, սակայն երբ անոնց շունչին հետ ունեցած յարաբերութիւնը կորուի, մարդ թերի և կիսկատար էակ մը կ'ըլլայ: Անկատար մէկը ուր որ ալ ըլլայ միշտ անկատար է:

- 1.— Եթէ մարդուն աչքը պակաս է, բնութեան իրերը չկրնար տեսնել:
- 2.— Եթէ մարդուն միտքը պակաս է, բնութեան օրէնքները չկրնար հասկնալ:
- 3.— Եթէ մարդուն շունչը պակաս է, բնութեան արարիչը չկրնար գիտնալ:

Շունչը պակաս մարդը Աստուծոյ առջև յիմար կանուանուի, վասնզի անիկա չկրնար հասկնալ իր էութիւնը, իր ապագան, և իր արարիչը: Կատարեալ մարդու վիճակը սա համարէն կրնանք հասկնալ:

«Եւ ինք խաղաղութեան Աստուածը ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ, ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անարատ պահուի մինչև մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալու ատենը»: Ա. Թես. 5. 23:

Կատարեալ մարդուն՝ որ մարմին, հոգի և շունչ ունի՝ սրբացման համար նախ շունչին, յետոյ հոգիին և հուսկ յետոյ մարմինին սրբացումը կարեոր և անհրաժեշտ է: Մենք կը պարտինք Աստուծոյ խօսքէն հասկնալ որ շունչի սրբացման համար բան մը պէտք է, իսկ հոգիին սրբացման համար ուրիշ բան մը և մարմինին սրբացման համար ալ զեռ ուրիշ մէկ բան պէտք է: Հռովմ. 10. 10 համարը կը ծանուցանէ այս մեծ ճշմարտութիւնը: «Վասնզի սրտով կը հաւատայ մէկը արդարանալու ու բերնով կը խոստովանի փրկուելու»:

Արդարութիւն և փրկութիւն զատ զատ իմաստ և գիրք ունին:

1. Արդարութիւն շունչին կը պատկանի: Շունչին խաղաղութիւնը, արդարութիւնը, վերակենդանացումը, սրտով հաւատալէ կախում ունի: Սրտով հաւատալ՝ իտքի գիտութիւն չէ: Գիտական ու իմաստասիրական եզրակացութիւններով՝ շունչին վերականգնումը և արդարացումը երբէք հնարաւոր չէ: Սրտով եղած պարզ հաւատքը, լոկ իր հետեւանքներով կ'արտայայտուի: Սիրտով եղած հաւատքը խաղաղութիւն և ալ զսրտիւն կը բերէ մարդու շունչին, և արարածը մասնակց կ'ընէ ու կը միացնէ իր արարիչին: Ասիկա առնողը և եղողը գիտէ. վասնզի արդարութեան համար սիրտով կը հաւատանք:

2. Փրկութիւն, հոգիի կը պատկանի: Մտքի, սիրտի և մարմնի կացութեամբ ու միտքեամբ արտաքին մարդը կազող և ապրեցնող զօրութիւնը կ'անուանենք հոգի: Հոգին՝ շունչին վերակենդանացումովը և կառավարութիւնովը կ'ընդունի փրկութեան փառաւոր ուրախութիւնը ու կրնայ վայելել գայն:

Փրկութեան համար բերնով խոսովանիլ, խօսքին պարտադրած մէկ գործն է: Ասիկա չկրնար ըլլալ լոկ մտքով, ինչպէս նաև լռութիւնով և ծանրաբարոյութեամբ: Համոզում, գոհացում և կամք միանալով, ար-

տայայտութիւն ծնանելու են : Սոստովանութիւնը կը բղխի շունչի արդարութենէն , և լեզուի միջոցաւ փրկութեան սիրտը և հոգին լեցնելն է : Նորէն կ'ըսենք , ասիկա առնողը և եղողը միայն գիտէ , վասնզի փրկուելու համար բերնով խոստովանել էական է :

Շունչը որ արդարութիւն ունի , և հոգին որ փրկութիւնը ունի , անպատճառ յարաբերութեան և կապակցութեան մէջ ըլլալու է սրբացած մարմինի հետ : Եթէ ոչ մարդ չկրնար կատարել ըլլալ :

3. Մարմին : Մարմինի սրբացման և վերակենդանացման համար պէտք եղածը՝ սրտով հաւատքէ լեզուաւ խոստովանութենէ բոլորովին տալ բեր զօրութիւն մըն է : Անիկա զօրութիւն մըն է որ մեռելները կրնայ յարուցանել : «Իսկ եթէ Յիսուսը մեռելներէն յարուցանողին Հոգին ձեր մէջ բնակած է , ալ Անիկա որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուց , պիտի կենդանացնէ ձեր մահկանացու մարմինները իր Հոգիովը որ ձեր մէջ կը բնակի» : Հուովմ. 8. 11 :

Այս զօրութեան առջև մարդ կը պարտի իր կամքը և սրամարանութիւնը Քրիստոսի ծառայեցնել և հպատակեցնել Պողոսի պէս , առանց մարմինի և արիւնի խորհուրդ հարցնելու : Բացարձակ պայման է մոռնական պարզութեամբ հաւատալ խօսքին իւրաքանչիւր նախագասութեան : Այս երրորդ գործողութիւնով է որ արդարացած շունչը , փրկուած հոգին , և Քրիստոսի ծառայեղող մարմինը բնական յարաբերութիւն և կապակցութիւն մը կ'ունենայ : Այն ատեն է որ ճշմարիտ հաւատքը , յաւիտենական յոյսը և սուրբ սէրը կ'արտաբայուի մարդու վրայ :

Այս երրորդ գործողութիւնն է որ կատարելալ մարդ կ'արտագրէ , ներսէս Շնորհալիներ , Լուսերներ , Գրիգոր Լուսաւորիչներ կ'ապրեցնէ : Հոգի , շունչ և մարմին կատարելալ մէկ մարդ կը կազմեն :

Մարմինը , հոգին , շունչը մէկ կողմ դիր : Մեղքն ալ երեք կործանէութիւն ունի որ է , մեղքին ներկայութիւնը , զօրութիւնը , և արդիւնքը կամ հետեւանքը :

1. — Մեղքին ներկայութիւնը : Մեղքը մարմնի թշնամին է : Անիկա մարմինը կը յուզէ : Անիկա կը տանի դէպի պատուոյ և առողջութեան կորուստը , աչքի , ախանջի և անբարոյականութեան ախտերովը :

2. — Մեղքին զօրութիւնը : Մեղքը հոգիին թշնամին է : Անիկա հոգին մահուան կ'ենթարկէ , հպարտութեան և չարչարանքներու միջոցաւ : Մահը՝ հոգիին շունչն բատանումն է :

3. — Մեղքին հետեւանքը : Մեղքը շունչին թշնամին է : Անիկա կը տանի յաւիտենական տանջանքի , շունչը — Innate intelligence — որուն փոյխտփայլութիւնը՝ հասկըցուած չէ , ինչպէս իւրեքտրականութեան որ անկատար անհատը ճանչնալու կարողութիւնով կ'օժտէ , (տըրամաբանելու չեմ ըսեր) :

Ո՛վ բարեկամ , որ կը կարդաս այս ճշմարտութիւնը բնի ուզածս հիմա կ'ուզեմ բացատրել հետեւեալ նմանութիւնով : Ծառ մը որ պտուղ կը բերէ , սա երեք յատկանիչներ կ'ունենայ : Անիկա ուրի արմատ , տերեւներ և պտուղ : Ծառ մը չկրնար պտուղ ունենալ , եթէ անոր արմատը չորցեր է : Անտերև ծառ մը չկրնար պտուղ ունենալ : Անպտուղ ծառը կը կտրուի և կրակը կը ձգուի :

1. Սիրով հաւատալ : Ասիկա ծառին արմատն է : Ասիկա ծառի նման մարմնոյ աչքերով չտեսնուած խորերու մէջ , դարբու վէմը և ճշմարիտ եկեղեցիին հիմը եղող Յիսուս Քրիստոսի փակչելու է . որպէսզի կարենայ զիճարել հովերու և փոթորիկներու և այսպէս զօրաւոր մնալ :

2. Բերնով խոսովանութիւն : Ասիկա ծառին տերեւներուն կը համապատասխանէ : Տերեւները բաց կ'ըլլան ճշմարտութեան արեւին շողերուն , և Աստուծոյ խօսքին

ցօղի կաթիլներուն : Անոնց միջոցաւ ծառը կը մաքուրի
և սնունդ կ'ստանայ : Տերեւները՝ ծառին թոքերն են :
Բերնով խոստովանութիւն և վկայութիւն ալ, ճշմարիտ
քրիստոնեային թոքը կամ շնչառութեան գործիք-
ներն են :

Առանց տերեւի ծառ մը պտուղ չկրնար ունենալ :
Անանկ ալ առանց վկայութեան՝ հաւատացեալը պտուղ
չկրնար ունենալ :

3. Պտուղ : Իրական պտուղը, շունչը պակաս եղող
անհատը՝ կատարեալ մարդ ըլլալու համար արթնցնել
է : Անիկա արարածը՝ իր արարիչին ժառանգ ընել է :
Մարդը՝ օրէնքի ձեռքին մէջէն ազատելով, շնորհքի
մէջ դնել և հոն մեծցնել է :

Անոնք որ սիրտով հաւատօքի՝ հաստատուն արմատը
չունին, և ոչ ալ բերնով խոստովանութեան տերեւները,
որոնք տակաւին կը ջանան պտուղ բերել, ասոնք կը-
նա՞հ կատարեալ մարդ ըստիլ : Ուստի այս կարգը մի
չփոթեր : Շունչ, հոգի և մարմին, արմատ, տերեւներ,
և պտուղ, սիրտով հաւատալ, բերնով խոստովանել և
ճշմարիտ մնալուն զործ և պտուղ :

Ամէն անոնք որ սիրտով կը հաւատան, Աստուծոյ
արդարներն են : Անոնք արմատ ունին : Երբոր արմատը
խորունկնայ Քրիստոսի մէջ, նախ տերեւներ և ապա
պտուղ անպայման երեւան կուգայ : Դուն սիրէ զայն և
անոր հետ միատեղ ապրէ եկեղեցիին մէջ :

Եթէ տեսնես մէկը որ վկայութիւնը շատ է, բայց
տակաւին պտուղը չտեսնուիր, վստահեղիւր թէ անիկա
արմատը ունի : Ծառ մը եթէ արմատ չունի, տերեւներ
ալ չկրնար ունենալ : Համբերութեամբ աղօթքով և զգու-
շութեամբ նայէ, և տերեւներու բազմութեան մէջ տա-
կաւին տհաս և քիչ եղող պտուղները տես : Սիրէ այն
տկար հաւատացեալը, որուն համար Յիսուս Քրիստոս
մեռաւ : Անոր հետ աչակերտ եղիր Վրիստոսի եկեղե-

ցիին մէջ : Բաց եղիր խօսքին ցօղի կաթիլներուն, և ճշ-
մարիտ լոյս եղող Վրիստոսի կարմիր արեան շողերուն :
Յայնժամ ճշմարտութիւնը պիտի գիտնաս և ճշմարտու-
թիւնը ձեզ ազատ պիտի ընէ : Ճշմարիտ լոյսին ճառա-
գայթները կը մաքրեն, կը բուժին, կը վերանորոգեն :

1.— Կատարեալ մարդու, երեք տարրերէն արարին
երեք անձերը կ'արտափայլին :

2.— Կատարեալ մարդը, կատարեալ և ամբողջ Սուրբ
Գիրք կ'ունենայ :

3.— Կատարեալ մարդը, կատարեալ հաւատք, կա-
տարեալ արտայայտութիւն և կատարեալ ծառայու-
թիւն կ'ունենայ :

Կատարեալ մարդիկ զարուս մարդոց կողմէն խաչ-
ուած, մերժուած և անարգուած են ու պիտի ըլլան,
վասնզի անոնք կ'աղաղակեն ու կը վկայեն թէ արդա-
րութեան համար սրտով հաւատալ, և փրկուելու հա-
մար բերնով խոստովանիլ անհրաժեշտ և էական մէկ
պայման է : Անոնք կ'ըսեն, «Ապաշխարեցիք», վասնզի
արդար Աստուծոյ արդար դատաստանին օրը կը մօտե-
նայ» :

Դուն կատարեալ մարդ ես :

«Եւ ինք խաղաղութեան Աստուածը ձեզ բոլորովին
սուրբ ընէ, ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը
անարատ պահուի մինչև մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
գալու ատենը» : Ա.Թ.Ե.Ս. 5, 23 :

Մեր ազգին մէջ ինչ զգալի և մեծ պէտք կայ կա-
տարեալ մարդոց համար :

ԱՐՈՒԵՍԱԿԵԱԼ ԵՒ ՃՇՄԱՐԻՏ ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆ

Յիսուս կ'ըսէ, «Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, եթէ մարդ մը նորէն չծնանի չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել»: Յովհ. 3. 3-5: «Պէտք է ձեզի նորէն ծնանիլ»: Յովհ. 3. 7: «Ես եմ դուռը, եթէ մէկը ինձմէ ներս մտնէ, պիտի փրկուի», Յովհ. 10. 9: «Ես եմ բարի հովիւրը, բարի հովիւր իր կեանքը ոչխարներուն համար կը դնէ»: Յովհ. 10. 11: «Ես եմ ճամբան ու ճշմարտութիւնը և կեանքը, մէկը շօրը քով չգար, եթէ ոչ ինձմով»: Յովհ. 14. 6:

Յիսուս Քրիստոս յայտնապէս ըսած է թէ պիտի գտնուին առանց կեանքի, անխիտ և արուեստակեալ քրիստոնէաներ, գողեր և աւազակներ, որոնք չեն ուզեր այս կենսական ճշմարտութիւնները զիջնալ, ոչ ալ կը սիրեն Պետրոսի, Պօղոսի և Առեփաննոսի ցաւատիխ փորձատուութիւնները, հապա կ'ուզեն լոկ իրենց մտքին տրամաբանութիւնով ապրիլ: Յիսուս վարձկան կ'անուանէ բոլոր անոնք որ իր առջև չեն խոնարհիր վերստին ծնունդ ունենալու համար, հապա կը բաւականանան մարմինէ ծնունդ առած կարգ մը աստուածարանական չոր վարդապետութիւններով:

Այս դասակարգէն եղող արուեստակեալ քրիստոնէաները իրենց մտքին և իրենց գիտական տրամաբանութիւնները աւելի գերազանց կը սեպեն քան մարդարէններուն և նոյն իսկ Յիսուս Քրիստոսի խօսքերը:

Արդիականները որ եկեղեցիները կը մերկայանն Քրիստոսէ, պարզամիտ ժողովուրդն այ կը գրկեն հետեւեալ եօթը կենսական ճշմարտութիւններէ:

1. Գիտնալու (ոչ տրամաբանելու) առանձնաճորհումէն:
2. Սուրբ Գրոց տառական ներշնչութեան ճշմարտութենէն:

3. Ամէն անհատի՝ մեղքով ծնանելուն և այդ պատճառաւ դատապարտուած ըլլալուն ճշմարտութենէն:
 4. Ճշմարիտ հաւատքէ:
 5. Զրի փրկութեան փառաւոր ո. բախտութենէն:
 6. Մահուան անխայթոց և լուսաւոր յոյսէն և ակնկալութենէն:
 7. Վերստին ծննդեամբ Աստուծոյ ժառանգ ըլլալու և յաւիտենական կեանքը վայելելու կարելիութենէն:
- Այս եօթը ճշմարտութիւնները իրարու շղթայուած են: Անոնցմէ մէկ ուղակին վերցուիլը, բոլոր եօթն ալ կը կործանէ: Եթէ հաւատքի ուղակը գողցուի, մարդը առանց Աստուծոյ կը մնայ: Եթէ Քրիստոսի արեւամբ եղած փրկագործութիւնը գողցուի, այլեւ բնաւ մէկ անհատ չկրնար Աստուծոյ ժառանգ ըլլալ:

Հիմա զիտե սա դարձանալի և ցաւալի կացութիւնը: Յիսուսի կուսական ծնունդը զօրաւոր յարձակումներով նշաւակ եղած էր անցած դարերու մէջ, Անոր թշնամիներուն կողմէն: Իսկ հիմա անիկա յարձակումներ կը կրէ. անոնց կողմէն, որոնք երեւութապէս Սուրբ Գիրքի բարեկամները, քարոզիչները և ուսուցիչներն են:

Մեր շատ մը արդիական քարոզիչները կ'ըսեն թէ մենք ի հարկէ ստիպուած ենք Յիսուսը ընդունիլ իբրև մեծ անձնաւորութիւն, իբրև կրօնքի հիմնադիր և իբրև մեր առաջնորդը: Սակայն չենք կրնար ընդունիլ զիս իբրև կուսածին մէկը:

Եթէ Յիսուս կոյսէ ծնած է, յայնժառ Անիկա գերբնական մէկը կ'ըլլար: Քանի որ մենք հոյեպէն հօր մը սերունդն ենք, ուրեմն Յիսուս մեզի օրինակ և չափանիւ չէր կրնար ըլլալ: Եթէ Յիսուս մեզմէ հիմնովին տարբեր և գերբնական մէկն է, ուրեմն Յիսուսի նմանիլ, Անոր պէս մաքուր կեանք մը ապրիլ անկարելի պիտի նկատուի և ատիկա անիմաստ կ'ընէ քրիստոնէական կրօնքի պատշաճը, և անաւայտութիւնը:

Այս խորհուրդը շիտակ և բանաւոր կ'երեւնայ, այդպէս չէ՞: Սակայն այսպէս ըսողներ, քիչ յիտոյ կ'ուրանան ու կը մերժեն նաև Յիսուսի մեռելներէն յարուածիւն առնելը, երկրորդ գալուստը, Աստուածութիւնը և Սուրբ Գիրքի ներշնչութիւնը: Վերև ըսածներուն սխալ ըլլալը և Յիսուսի կուսական ծննդեան կենսականութիւնը և կարևորութիւնը քիչ յետոյ պիտի տեսնենք:

Ափսո՛ս որ մեր կրօնքի ուսուցիչներէն և առաջնորդներէն շատեր արդիականներու այս փոխանցիկ ախտէն վարակուած են: Սեր մէջ այս դասակարգէն եղողներ, կ'ստիպուինք ցաւով ըսելու որ իրենց խելքը, տրամաբանութիւնը և ուսումը, կը գերադասեն Յիսուսի պարզ, որոշ և կենսատու խօսքերուն:

Կրօնքի և հոգևոր կեանքի կործանման պատճառները ասոնք են, վասնզի ասոնք ուղղափառ կ'երեւնան ու կը յարգուին պարզ և կրօնասէր ժողովուրդին կողմէն: Վասնզի ասոնք տակաւին մեր ամպիօններու վրայ կը կենան:

Երբոր հարցումներ կ'ընենք այսպիսի վերապատուելիներուն, անոնք կ'ըսեն, (ոչ թէ գործով կամ սիրտով, հապա լոկ իրենց շրթունքներով), «Յիսուս Բրիտանի կոսական ծնունդը, խաչելութիւնը, մեռելներէն յարուածիւնը, երկինք համբարձումը, հրեշտակներու Գալիլեացիներուն բաժը, խօսքին արձանագրութիւնը, մարդկային ցեղին մեղքով ծնած ըլլալը, Յիսուս Բրիտանի փրկիչ ըլլալը, վերստին ծննդեան վարդապետութիւնը, հաւատքով արդարացում, և խոստովանութեամբ փրկութիւն՝ մեծամեծ և անհակառակելի ճշմարտութիւններ են»:

Այն ատեն կ'ըսենք իրենց, «Յարգելի Տէր, դուք ինչո՞ւ ձեր խորհուրդը ի գործ չէք դնէր»: Այն ատեն կ'ըսէ, «Առ ինձի վերաբերեալ անձնական խնդիր մըն է: Մեծամեծ գիտուններու հայեցողութիւնները, և աստ-

ուածքաւ ական դպրոցներու քննադատ ուսուցիչները, սուղիզ և հաւատքս յեղաշրջեցին: Զոր օրինակ, կ'ըսուի թէ Բիսուս Բրիտանի օր մը յանկարծ պիտի գայ, հրեշտակապետին ձայնովը և իր հրեշտակներովը և իր ամենակարող զօրութիւնովը: Հաւատացեալներ պիտի գտնուին որոնք Անոր պիտի հանդիպին օդին մէջ: Բուրբը միատեղ երկրի վրայ պիտի գան ու երկրի թագաւորներուն վրայ պիտի իշխեն: Յիսուս պիտի բազմի Դաւիթի աթոռին վրայ: Ասոնք գրուած են մարգարէներու գիրքերուն, ինչպէս նաև Նոր Կտակարանի մէջ: Սակայն ես այս բաները չեմ կրնար հաշտեցնել իմ մշտքիս ու տրամաբանութեանս հետ: Ես չեմ կրնար պընգել և ըսել թէ բոլոր գրուածը ընդունելու ենք ճիշտ եղածին պէս: Ես չեմ կրնար այդպէս հաւատալ, և այդպէս ալ քարոզել»:

Ահա այսպէս կ'ըսեն ու չեն կրնար տեսնել, իրենց գործերուն, և իրենց գաւանանքին միջև եղած հակասութիւնը:

Ասանկ մէկու մը ըսէ, «Յարգելի Տէր, ուրեմն դուք Աստուծոյ Խօսքին գերբնական մասին, կուսակաւն ծընունդին կը հաւատաք: Սակայն չէք հաւատար շատ բնական եղող մասերուն, այսինքն Փրկչին տեսանելի մարմինով գալուն և երկրի վրայ տեսանելի թագաւորութիւն մը կազմելուն»: Դուք խօսքին մէկ մասը սորված էք, սակայն ուրիշ մասը հասկնալ և սորվիլ չէք ուզեր: Ըսել է թէ խօսքին մէկ մասը կ'ընդունիք և միւս մասը կը մերժէք»:

Ախոր այս է, Յիսուսի ըսածներուն չհաւատալ: Արդիականներուն ախտն ալ անհաւատութիւն է:

Եթէ այս խօսակցութիւնը շարունակենք ա՛ր իկա այսպէս կ'արտայայտուի քեզի, «Դուն մի խորհիր թէ ամէն բան գիտես և միայն քու ըսածդ է շիտակը»: Դուն սլ ի պատասխան ըսէ անոր, «Յարգելի Տէր, մենք շատ

բաներու վրայով չենք խօսիր, մենք մէկ բանի վրայով կը խօսինք: Մէկ անձի վրայով, այսինքն Յիսուս Քրիստոսի վրայով կը խօսինք, որուն համար կ'ըսէք թէ կը հաւատաք և զՍոյն կը քարոզէք: Ուստի շահեցէք դադարիլ անձի վրայ յայ ձակում ըլնել, ու շարունակենք մեր խօսակցութիւնը:

Սակայն անիկա քեզի պիտի ըսէ, «Ոչ, ոչ, ինծի իհնչ պէտք է: Լուսութիւնը շատ լաւ բան է: Մենք չենք կրնար գլտնալ: Ես այդպէս չեմ տեսներ, և չեմ կրնար տեսնել կ'ըսեմ ու խնդրիլ կը զոցեմ: Ես Պետրոսի, Պօղոսի և Ստեփաննոսի պէս անմտարար չեմ կրնար գործել: Ես՝ անմահ հոգիներու փրկութեան համար, իմ զաւակներուս փրկութեան համար, (իրբ թէ) զժոխք կայ ըսելով և իցիւ թէ ձեր տեղը ես Քրիստոսէ նզովուած ըլլայի ըսելով՝ չեմ կրնար գործել»:

Անիկա նորէն կ'ըսէ. «Ոչ, ոչ ես չեմ կրնար աղաղակել ու ըսել մարդոց որ նք իրենց եկեղեցւոյ անդամ ըլլալուն կ'ապաւինին և իրենք զիրենք մեղաւորներու հետ բողոքատելով, իրենց բարեգործութիւններուն վրայ կը շինուն, ես չեմ կրնար Աստուծոյ Խօսքի ցուցնելով ըսել անոնց, զուք ապականած սերունդ էք, զուք մեղքի մէջ ծնած մեղաւորներ էք. զուք օրէնքով և բնութեամբ յաւիտենական մահուան դատապարտուած էք, եթէ ճշմարտապէս չէք ապաշխարեր, և կրապարակա ին խոստովանութեամբ Յիսուս Քրիստոսի փրկագործութիւնը և արիւնը չէք ընդունիր ձեր սրտերուն մէջ, և այսպէս չէք ծնիր Սուրբ Հոգիէն, դուք ձեր մեղքերուն մէջ պիտի մնաք և յաւիտենական կորստեան պիտի հասնիք: Ես չեմ կրնար այսպէս ըսել: Անիկա մարդոց հաճելի չդար, ոչ ալ իմ գործիս կուգայ: Այս բանն հակառակութիւն յառաջ կուգայ Միթէ Ստեփաննոսը չքրկոծեցի՞ն այդպէս ըսելուն համար: Իհնչ պէտք է ինծի: Աւելի լաւ է օձերու

պէս խորագէտ (խարբբայ) ըլլալ, և մեծամասնութեան համակրանքը և յարգանքը շահիլ, ու 5, 10, 15 տարի եկեղեցիի մէջ մնալ և ամպլոնէն փակչիլ»:

Աւա՛ղ, մէկ կողմէն այսպէս խօսող և այսպէս ապրող, ու միւս կողմէն ալ «Յիսուս Քրիստոսի երեւելի գործաւորներէն մէկէն ալ ես եմ» ըսող կրօնական առաջնորդներ մեր մէջ պակաս չեն: Գործը աւելի ազդեցիկ և աւելի պսղաբեր է քան լեզուաւ խոստովանութիւն: Դուք այսպիսի մէկ գործաւորը քաջալերողներէ՞ն ես:

ձեւարիս եւ անկեղծ եղողներ: Մեր մէջ եղող ճշմարիտ քրիստոնեաներէն շատեր, ինծի պէս տկար և հասարակ մարդիկ են՝ որոնք բարձր ուսումի առանձնաշնորհումները չունին: Սակայն մենք Տէրով շնորհքով գիտցանք թէ մեղքով ծներ ենք և մեղաւոր ենք: Մենք փորձառարար գիտցանք Սուրբ Գիրքի պարզ և կենսական ճշմարտութիւնները: Մենք հասկցանք մարմինի անցաւոր և հոգիի յաւիտենական ըլլալը: Մենք տեսանք մեր մեծ պէտքը Յիսուս Քրիստոսի և Անոր խաչին, արեան, փրկագործութեան և բարխօսութեան համար: Սիրտով հաւատացինք և ապաշխարեցինք և այսպէս Յիսուս Քրիստոսը սիրտով ընդունեցինք իրբ մեր անձնական Փրկիչը:

Քանի որ Սուրբ Հոգւոյն մեր մէջ գոյացուցած ներքին և Սուրբ Գրային հաստատուն փորձառութիւնը ունինք, ուստի մենք ստիպում կ'զգանք շինութեան համար խօսելու ինչ որ տեսանք և շօշափելու աստիճան գիտցանք:

Երբ ես մեղքի և յանցանքներու մէջ մեռած էի, Անիկա իր անհուն սիրով խաչուեցաւ իմ տեղս և ինծի համար: Ան՝ յարութիւն առաւ իմ տեղս և ինծի համար, որպէսզի ես ունենամ փոխանորդ մը և Փրկիչ մը ու Աստուծոյ խօսքին հաւատալով և վերստին ծնունդի

փորձառութիւնը ունենալով, կարենամ վայելել Աստուծոյ ողորմութենէն շնորհուած ձրի փրկութիւնը և յաւիտենական կեանքը:

Ո՛վ դուք որ ձեր մարդկային սրամարանութիւնը Գրիստոսի և Անոր խօսքին կը գերադասէք, գիտցէք որ արարելը այնչափ սիրեց ինկած մարդկութիւնը որ իր միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ամէն ով որ զԱյն կ'ընդունի, ունենայ ոչ թէ Օրինակ մը կամ չափանիօ մը, հապա ՅԱԻԻՏԵՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ, և այսպէս ժառանգ ըլլայ: Որչափ ժամանակ որ ժառանգը տղայէ, (Գաղ. 4. 1—17), և քանի որ Յիսուս Գրիստոս Փրկչին պէս կոյսէ ծնած չէ, հապա հողէզէն հօր մը գաւակն է, անիկա չկրնար ապրիլ ճիշտ փառաց Տէրը եղող Յիսուսի պէս: Հողեղէն արարածէ մը ճիշտ Յիսուսի պէս կատարեալ և մաքուր կեանք ակնկալող մէկը, անմտաբար կը խորհի և կրօնքի ճամբուն մէջ պիտի գայթակղի: Վասնզի Յիսուս Գրիստոս մեզի համար տրուած լոկ օրինակ մը չէ, հապա նաև փոխանորդ մըն ալ է: ԱՅՈՎՆ. 1. 8—10:

Երբոր կ'սկսինք վկայել այս ճշմարտութիւններուն, մեր հոգևոր առաջնորդներէն և եկեղեցական պաշտօնեաներէն շատեր, կ'սկսին մեզի բարկանալ, իբր թէ նոր և օտար վարդապետութիւններ կը հնարենք, և մեզի կ'ըսեն. «Հերիք է այդչափը, այլևս լռէ: Նախ Յիսուսի նման կեանք մը ապրէ, և անկէ յետոյ ըսէ փրկութիւն, փրկութիւն, փոխանորդ և ներկայացուցիչ: Նախ ապրէ, ապա խօսէ: Կան երրեմն հոգևոր պաշտօնեաներ որոնք նոյն իսկ կը նզովեն այսպէս խօսողները: Ասոնք կը խորհին թէ հոգևոր ճշմարտութիւններու համար վկայողներ, ամէնն ալ մոլորած են:

Նորէն կ'ըսենք անոնց խոնարհաբար. «Յարգելի Տէր, կ'աղաչենք օգիտաբար մի խօսիք: Դուք և իսմեր ամէնն ալ հողեղէններ ենք: Յիսուս անշուշտ հիմ-

նովին տարբեր է մեզմէ: Մենք կարող չենք Անոր հետ չափուիլ: Մենք բարի կեանքով, փրկութիւն և Աստուծոյ ժառանգ ըլլալ չենք կրնար ակնկալել»:

Օրէնքի գործերով արդարանալու յոյսը չունենալնուս համար էր որ Յիսուս Գրիստոս մեր փոխանորդը և ներկայացուցիչը եղաւ: Գաղ. 3. 1—2, 24: Անիկա մեղաւորը սիրեց: Լաւ նայէ, բարի կեանք ապրողները չըսեր: Հապա մեղաւորը սիրեց: Ան որ «մեծ է ողորմութիւնով, իր առատ սիրոյն համար որով մեզ սիրեց, երբ յանցանքներու մէջ մեռած էինք, մեզ Գրիստոսի հետ կենդանացուց»: Մեզ՝ այսինքն զանոնք որ ընդունած են զԱյն իբրև իրենց փոխանորդը և ներկայացուցիչը: «Դուք շնորհքով փրկուած էք»: Եփես. 2. 4—10: Դուք կ'ըսէիք թէ Աստուծոյ խօսքին կը հաւատաք: Ուստի զիտցէք որ մեր փոխանորդը և ներկայացուցիչը գերբնական և ամենակարող Յիսուս Գրիստոս է: Անիկա մեզ մեր գիտցածէն և հասկցածէն աւելի կը սիրէ:

Կ'աղաչեմ որ զիս սխալ չհասկնաս: Ան որ Աստուծո՛ւմէ ծնած է, զիտութեամբ և կամաւ չմեղանչեր: Հապա իր անձէն և Սատանայէն խաբուելով կը մեղանչէ: Իր խաղաղութիւնը և իր ուրախութիւնը կը կորսնցնէ: Սակայն Անոր սերմը, իմ փոխանորդիս և ներկայացուցիչիս սերմը անոր մէջ կը մնայ: Յիսուս իր սիրով և իմաստութեամբ կը խրատէ, կը յանդիմանէ, կը պատժէ: Ան խոստացած է զանիկա վերցնել և կարող է իր խոստումը կատարելու:

Իմ չար և հողեղէն մարմինս, աշխարհային ցանկութիւններ միջամտելով, բանը խեղդեցին: Յովն. 1. 1—14: Այս է բանը: Ես ալ մեղքի գահավէժէն իյնալով ջարդ ու փութր եղայ: Սակայն իմ փոխանորդս և ներկայացուցիչս բռնեց զիս: Շատ կարևոր դասեր տալով արթնցուց զիս: Անիկա հաւատարիմ է իր խոստմանը մէջ և կարող է զանոնք կատարելու: Յաւիտենան

փառք ըլլայ Անոր :

Յիսուս իրեններուն եկաւ և իրենները շնորհակցին զԱյն Սահայն որոնք որ զինքը ընդունեցին, անոնց իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիներ ըլլալու : «Վասնզի շնորհքով փրկուած էք դուք հաւատքի միջոցաւ, և այս ոչ թէ ձեզմէ է հապա Աստուծոյ պարգեւն է : Ոչ թէ գործերէն, որ մէկը չպարծի : Վասնզի մինք Անոր ձեռագործն ենք Քրիստոս Յիսուսով ստեղծուած, բարի գործերու համար, որոնց Աստուած առաջուընէ պատրաստեց մեզ . որպէսզի անոր մէջ քալենք» : Եփես. 2. 8—10 :

Ուստի Յիսուս Քրիստոս ոչ թէ լոկ օրինակ և չափանիւ ըլլալու համար եկաւ, հապա գործ մը, այս, բարի գործ մը ընելու համար եկաւ, որ կարող ալ է գայն ընելու :

Անիկա Պաղեստինի մէջ մեր ուսուցիչը և մեր մարգարէն է : Գողգոթայի վրայ մեր փոխանորդը և մեր Փրկիչն է : Իր մեռելներէն յարութեամբ՝ մեր փոխանորդը, մեր ներկայացուցիչը և մեր քահանայապետն է : Իր զրկած Սուրբ Հոգիով՝ մեր լոյսն է որ ամէն բան, նոյնիսկ Աստուծոյ ծածուկ խորհուրդները կը յայտնէ : Անիկա է մեր Եհովա արարիչը, թագաւորաց թագաւորը որ նորէն պիտի գայ երկրորդ անգամ :

Անոնք որ 66 գիրքերէ կազմուած ամբողջ Սուրբ Գիրքը չեն ընդունիր, ոչ ալ կը հաւատան Սուրբ Հոգւոյն զօրութեան, և հետևարար չեն կրնար վայելել Անոր օրհնութիւնները, անոնք որ յայտնապէս կամ ծածկաբար կը քարոզեն թէ Յիսուս Նազովրեցին հոգեբանութեան և բարոյագիտութեան մեծ ուսուցիչն է, բոլոր անոնց և աթոռ գրաւելու փափաքող բոլոր մեր արուեստակեալ Քրիստոնեայ վերապատուելիներուն վերջին անգամ ըլլալով կ'ըսենք : Եթէ Յիսուս կոյսէ ծնած չէ, եթէ Անիկա յարութիւն առած և երկինք համբարցած չէ, ճամբան, ճշմարտութիւնը և կեանքը ես եմ՝ ըսողը եթէ իր խօսքին Տէրը չէ, եթէ

Անիկա երկ որդ անգամ չպիտի գայ, եթէ Անիկա իր ըսածին պէս օրեգերքի բայարձակ կառավարիչը, մեր Խրարիչը և ամենակարող Եհովան չէ, անշուշտ Սուրբ Գիրքը սուտերով լիցուած գիրք մըն է, և ձեռ Նազովրեցի Յիսուսը ստախոս ու դատարկաբան մէկն է : Գուք անյայտի մէկ իսուս կը քարոզէք : Եթէ այդպէս ըլլար, ձեր քարոզած Նազովրեցի Յիսուսը իբր մեծ անձնաւորութիւն և կրօնքի հիմնաքիր ու առաջնորդ չ'ըլլունիլ բոլորովին անբնական բան մըն է : Ասիկա լոկ խաբուիլ և ժողովուրդը խաբել է :

Անոնք որ գիտուն ենք՝ ըսող յիմարներուն եզրակացութիւնները Աստուծոյ խօսքին և Յիսուս Քրիստոսի յայտարարութիւններուն կը գիրագասնեն, անոնք եթէ ունին անկեղծութիւն և հաւատարմութիւն, կը պարտին անմիջապէս վար լընել Յիսուս Քրիստոսի բեմէն և աթոռներէն :

«Ով Աստուած, մարդը ի՞նչ է որ զանիկա կը իշխես» : Հողեղէնէ ծնած ամէն անհատ, իր ամենարարձր գիտութեան և փրկիչսփայլութեան հետ մէկտեղ, տակաւին շատ սահմանաւոր, շատ նուաստ և մեղաւոր է : Հռովմ. 3. 9—10 :

Անոնք որ ճշմարտապէս ապաշխարած և սիրտով հաւատացած չեն, ու յայտնապէս զԱյն չեն խոստովանիր, իրենք զիրենք ճշմարիտ լոյսի մէջ չեն կրնար տեսնել : «Եւ Յիսուս պատասխան տալով անոնց ըսաւ, դուք մոլորած էք, որ ոչ գիբեք զիսկի, ոչ ալ Աստուծոյ զօրութիւնը» : Մատթ. 22, 29 :

Այս ժամանակաւոր և արուեստակեալ Քրիստոնեաները, մոլորելով և մոլորեցնելով աւելի պիտի վատթարանան : Մտքով հասկնալ և լեզուով խօսիլ ու զայն բացատրել մէկ բան է, իսկ իր բացատրած ու քարոզած բանը գիտնալ բոլորովին ուրիշ մէկ բան է : Գիտնալու համար անձնական փորձառութիւն, և ես գիտեմ թէ որու հաւատացեր եմ՝ ըսել բացարձակ պայման է :

Դուռն գիտե՞ս թէ որու հաւատացեր ես: Դիտե՞ս:

Ամառնալին արձակուրդի ատեն, օր մը երեք քոյրերուս հետ մէկտեղ գալով կը խօսակցէինք մեր ընտանիքին հին անցուդարձերուն և Աստուծոյ ջրօքին վրայով ու Փրկչին տուած ուրախութեան: Խաղաղութեան, վստահութեան, ինչպէս նաև Սուրբ Հոգւոյն գործին վրայով: Անոնցմէ մին ըսաւ, «Անշուշտ Յիսուս իմ Փրկիչս ալ է: Կը հաւատամ Անոր: Սակայն ի՞նչ պէտք կայ հրապարակային խոստովանութեան համար»: Անոր ըսի, «Ուշադրութիւն ըրէ: Եթէ 5—10 անձինք մէկտեղ գալով սկսին խօսիլ իրենց սկզբնաբուն վրայով, և եթէ անոնցմէ մէկը իր սկզբն յիշելով ըսէ՝ ես ալ երախտապարտ եմ Տօքթ. Քամփլըթի իմ սկզբնաբուն համար, շատ գոհ եմ ինձի շինած սկզբնաբուն համար, այն ատեն դուն ալ չե՞ս ժպտիր: Երբ պատեհութիւնը կը ներկայանայ, կը վարանե՞ս քու թոթով լեզուովդ ըսել, — Ընդհա չայ մըն է, անիկա իմ եղբայրս է: Եթէ միւս քոյրդ ըսէ, — անիկա իմ միակ եղբայրս է, դուն խօսող զէմք կը ցուցնե՞ս: Ընդադրութիւն ըրէ և հօսկցիր: Ի թէ արևան կապակցութիւն կայ, այն ատեն սէրը սիրօէ կը բղխի: Սէրը ժպիտ կ'արտադրէ: Ժպիտը՝ ակնարկ մըն է, իսկ սկնարկը՝ վկայութիւն»:

Այսպէս ալ, եթէ մեր փոխանորդը և ներկայացուցիչը եղող Յիսուս Քրիստոսի արեան հետ իրական կապակցութիւն ունիս, եթէ Անոր արեան միջոցաւ, Աստուծով խաղաղութիւն, հաշտութիւն և փրկութեան փառաւոր ուրախութիւնը ունիս եթէ չար ոգիները խզած չէն Աստուծոյ հետ ունեցած յարաբերութիւնդ, քու ժպիտդ և վկայութիւնդ սրտէդ ինքնաբերաբար կը բղխի և դուն չես կր'ար արդիւնել զայն:

Ուստի ջանանք տեսնել սա յոյժ կարևոր իրողութիւնը: Անոնք որ Աստուծոյ հետ միացած չեն արեան

հաղորդակցութեամբ և որոնք ոչ թէ սրտով, հապալով մտքով քրիստոնեայ եղած են՝ ժպիտ կամ վկայութիւն չունին: Այն հոգևոր պաշտօնեաները որոնք կը հակառակին ժպիտի և վկայութեան, յայտնապէս այս ախտով վարակուած են:

Միւս կողմէն, անոնք որ սրտի և արեան հաղորդակցութեամբ, ունին մեղաց թողութիւնը որ Բրիստոսով է, ինչպէս նաև Սուրբ Գրային ու հաստատուն վստահութիւնը, որ Սուրբ Հոգւով է, չեն կրնար ծածկել իրենց երախտապարտութիւնը: Այո, անոնք կ'ստիպուին ըսել, «Այն ամենակարող Տէրը իմ միակ Փրկիչս և պաշտպանս ալ է»: Յիշէ Տէրով աշակերտները որոնք ըսին, «Մենք զայն որ տեսանք ու լսեցինք, չենք կարող չխօսիլ»: Գործք. 4. 20:

Ինչ ահաւոր բան է յիմար ըլլալ և գիտուն ենք ըսել: Սիրելի ընթերցող, ուշադրութիւն ըրէ սրտիդ, վասնզի կենաց աղբիւրը անկէ է: Սիրտը՝ արեան միջոցաւ և արեան համար ստեղծուած է: Անիկա է կենաց աղբիւրը: Երբ սիրտը արիւնէ զատուի, ու երբ արիւնը սիրտէ զատուի կեանք չկրնար ըլլալ: Անանկ ալ երբ ես, կամ դուն անջատուած ենք Աստուծմէ, չենք կրնար կեանք ունենալ: Վասնզի մենք Աստուծոյ համար ըստեղծուած ենք: Դուն Աստուծմէ զատ ապրելով, չես կրնար կեանք և խաղաղութիւն ունենալ: Եթէ դուն Աստուծոյ հետ կենդանի հաղորդակցութիւն մը չունիս, Բրիստոսի արեան միջոցաւ, եթէ Յիսուս Քրիստոսի արիւնը, որ կենաց աղբիւրն է, չես ընդունած քու սրտիդ մէջ, դուն անշուշտ մարմինով ապրող մարմին մըն ես: Դուն Աստուծոյ առջև անմիտ և անկենդան մէկն ես: Ուստի չես կրնար տեսնել և գիտնալ զԱստուած և Ինոր ամենակարող գորութիւնը: Յովհ. 3, 6—7 համարները գործնականապէս գիտնալը անհրաժեշտ պէտք մըն է:

Աստուծոյ կողմանէ դեռ պանութիւն ընելով կ'ազաչենք ձեզի որ եթէ տակաւին արուեստակեալ և երկրային Բրիստոնէութեան հետ պանդուհները չսխախտուիք, եթէ տակաւին Բրիստոսի վերաբերեալ աթոռներու վրայ պիտի բազմիք՝ արդարութեան, հաւատարմութեան և հաստատամտութեան Տէրոջ, Եհովայի հետ այլևս անմտութեամբ մի՛ վարուիք:

Ձեր կրօնքի ուսուցիչը եղող Յիսուսէն աւելի մեծ ըլլալու մի՛ յանդգնիք: Ձեր եկեղեցիները և Տերոջ գործը ձգեցէք անուս ձկնորսներու՝ որոնք հաւատք ունին: Անկա կարող է Սօղոսնելը Պօղոսի փոխելու: Ուստի կ'ուզե՞ս տեսնել քու մեծ պատասխանատուութիւնդ: Կ'ուզե՞ս գիտնալ քու մեծ առանձնաշնորհումներդ և վայելել զանոնք:

Աստուծոյ խօսքը և գիտութիւն մահչեն ճանչնար: Ուստի ով սիրելիս, որ անմահ հոգիի պատասխանատուութիւնը ունիս Դուն ո՞ր դասակարգէն ես: Դուն ժամանակաւոր և արուեստակեալ ես: Գու իրական և յաւերժական կեանքդ, վկայութիւնդ և ծառայութիւնդ որոջ և կենսատու՞ է: Դուն ունի՞ս Սուրբ Հոգւոյն պարգևը և հոգիներ փրկելու մեծ եռանդն ու խորունկ փափաքը:

Կեանքը արեան մէջ է: Եթէ արիւնով ներում և հաշտութիւն ունենալ կ'ուզես, եթէ կ'ուզես ասիկա գիտնալ և վայելել, Աստուծոյ խօսքին և Գողգոթայի դէմ (հակառակ) աղօթելու մի ջանար: Հապա ճանչցիր քու մեծ պէտքդ Յիսուս քրիստոսի չարչարանքներուն, խաչին, արեան և փրկագործութեան համար: Յիսուս Բրիստոսը, իւր արիւնով և փրկագործութեամբ ընդունէ քու սրտիդ մէջ: «Անոր սրգւոյն Յիսուս Բրիստոսի արիւնը մեզ ամեն մեղքէ կը սրբէ»: Ա՛ւրիւ. 1. 7:

«Ո՛վ Հայր, աղարիչ երկնի և երկրի, կայմնցայ Դուն Սօղոսներէ Պօղոսներ ստեղծէ: Դուն՝ ռատերներ ստեղծէ»:

ծէ: Կաղաչեմ քեզի, Անուանդ փառքին համար, անմահ հոգիներու փրկութեան համար, Իմ փոխանորդս և ներկայացուցիչս՝ Յիսուս Բրիստոսի անունով կը խնդրեմ, ամէն»:

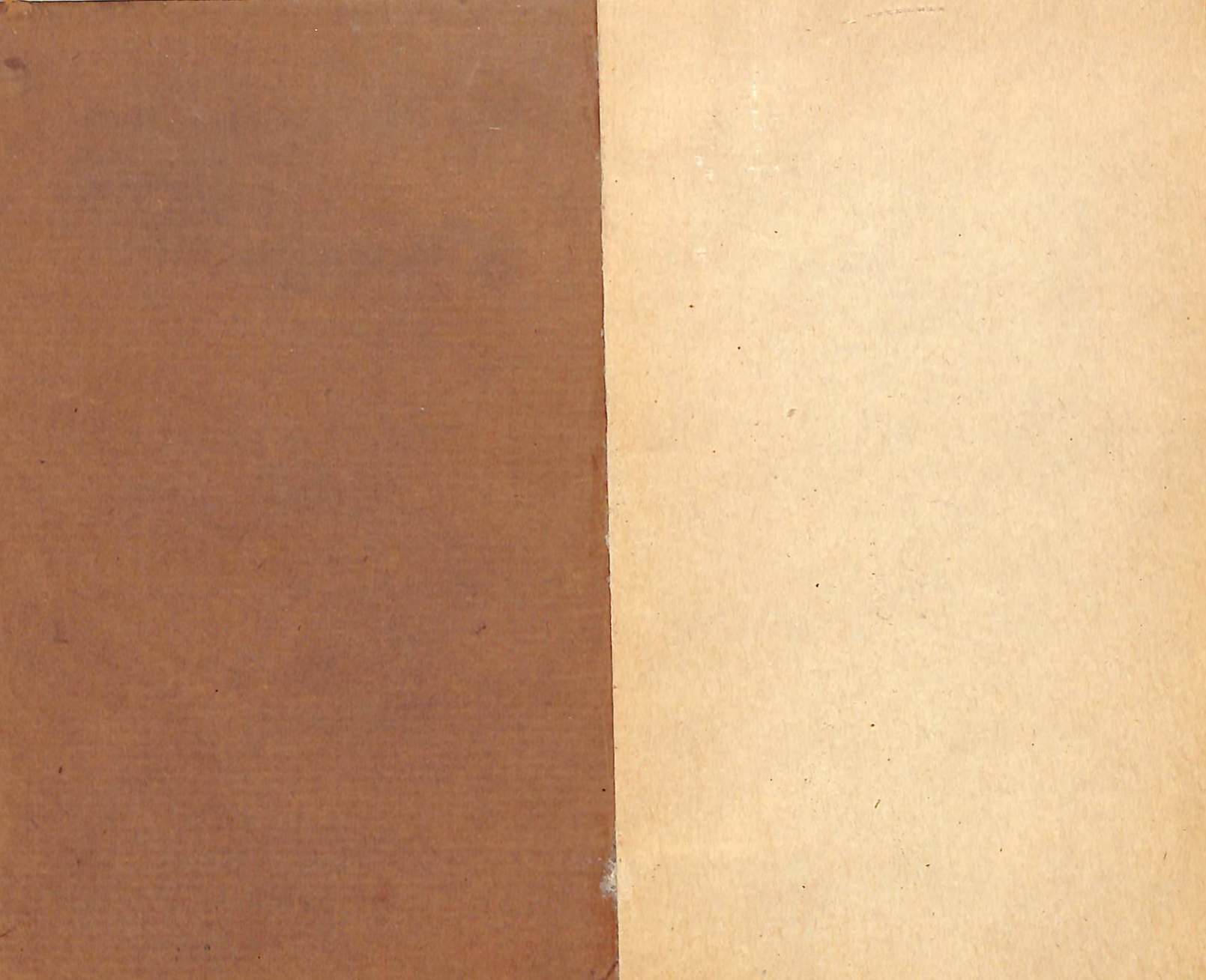
«Ան որ Որդին ընդունած է՝ կեանք ունի, և ան որ Աստուծոյ Որդին ընդունած չէ՝ կեանք չունի»: Ա. Յովհ. 5. 12:

ՖԻՅԱԹԸ 25 ՄԷՆԹ ՕԼՈՒՊ, ՀԱՍԸԼԱԹԸ ՏԱԽԻ ՄԻԼ-
ՐԻՍԱ ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ ՄԻԻ ՀԹՍՃ ԻՎԼԱՏ ՈՒԼԼԱԶՍ ՄԻՏ
ՕԼԱՃԱԳ ՏԸՐ:

ԳԻՆՆ Ի 25 ՄԷՆԹ ԵՒ ՀՍՍՈՅԹԸ ՊԻՏԻ ՅԱՏԿԱՃՈՒԻ
ՄԻԻՐԻՈՅ ՄԻՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՐՕՏԵԱԼ
ԶԱԻԱԿՆԵՐՈՒՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653080

